

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen hoitotyön, liiketalouden sekä sosiaali- ja kau- neudenhoitoalan koulutusohjelmissa

Siltanen, Hanna

2011 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

Opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen hoitotyön,
liiketalouden sekä sosiaali- ja kauneudenhoitoalan
koulutusohjelmissa

Hanna Siltanen
Kauneudenhoitoalan ko.
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2011

Hanna Siltanen

Opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen hoitotyön, liiketalouden sekä sosiaali- ja kauneudenhoitoalan koulutusohjelmissa

Vuosi 2011 Sivumäärä 49

Ammattikorkeakoulujen yrittäjyyskasvatus, -koulutus ja yrittäjämäinen oppiminen ovat nousseet 2000-luvulla yhdeksi nopeimmin kasvaviksi teemoiksi korkeakouluopetuksessa. Tulevaisuudessa yrittäjyyden rooli korkeakouluissa tulee kasvamaan edelleen. Kyse on uudesta ajattelusta ja suhtautumisesta oppimiseen, työntekoon ja näkemykseen oppimisympäristöistä. Yhteiskunnassa on käynnissä eräänlainen siirtyminen palkkatyöyhteiskunnasta yrittäjyys- ja innovaatiovetoiseen yhteiskuntaan.

Tämä opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona Laurea-ammattikorkeakoulun paikallisyksikön Hyvinvointiyrittäjyyden esihautomolle syksyn 2010 ja kevään 2011 aikana. Tämän työn tarkoituksena on tutkia Laurea-ammattikorkeakoulun, Tikkurilan paikallisyksikön opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen ja vertailla eri koulutusohjelmista saatuja tuloksia keskenään. Tutkimuksen avulla pyritään kartoittamaan yrittäjyyteen kannustavia keinoja. Tutkimus pyrkii myös selvittämään muuttuuko asenne yrittäjyyttä kohtaan opintojen edetessä ja mikäli se muuttuu, niin mihin suuntaan.

Tämän työn teoriaosuus koostuu yrittäjyyttä, yrittäjyyskasvatusta, hyvinvointi- ja naisyrittäjyyttä käsittelevästä kirjallisuudesta sekä sähköisestä aineistosta. Teoreettista viitekehystä tukevat myös henkilöhaastatteluilla saatu aineisto, joka käsittelee Laurean strategioita yrittäjyyden edistämiseksi sekä Laurean esihautomotoimintaa.

Työn empiirisessä osuudessa tutkitaan kvantitatiivisen, strukturoidun kyselyn avulla hoitotyön, sosiaali- ja kauneudenhoitoalan sekä liiketalouden opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen.

Tikkurilan Laurean opiskelijat suhtautuivat yrittäjyyteen melko kaksijakoisesti: yrittäjyys kiinnosti joko hyvin vähän tai jonkin verran opiskelijoita. Estenomit ja tradenomit olivat kiinnostuneimpia yrittäjyydestä ja näitä seurasivat sosionomit, jotka suhtautuivat myös melko positiivisesti yrittäjyyteen. Tutkintokohtaiset erot tulivat esiin myös yrittäjyysopintojen tärkeyttä kysyttäessä. Suurin osa sosionomeista ja sairaanhoitajista piti yrittäjyysopintoja jokseenkin tärkeinä tulevaisuuden kannalta kun taas suurin osa estenomeista ja tradenomeista piti opintoja tärkeinä. Kannustavimpina asioina yrittäjyyteen pidettiin opiskelutovereiden onnistumista yrittäjinä, esikuvia sekä perheen ja ystävien kannustusta. Alalle suunnatuilta yrittäjyysopinnoilta toivottiin eniten faktatietoa yrittäjyyteen liittyvistä käytännön asioista sekä ulkopuolisia, alalla toimivia yrittäjiä luennoitsijoina. Lähes jokaisen koulutusohjelman opiskelijoilla oli positiivinen näkemys alan yrittäjyyteen tulevaisuudessa. Erityisesti sosionomit, sairaanhoitajat sekä estenomit näkivät oman alansa kasvavana ja kehittyvänä. Opiskelijat kaipaivat lisää tietoa alan yrittäjyydestä; tätä tulisi jatkossa kehittää ja ottaa huomioon yrittäjyysopintojen sisältöjä suunnitellessa.

Asiasanat: yrittäjyyskasvatus, sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys, sosiaalinen yrittäjyys, hyvinvointiyrittäjyys, naisyrittäjyys, yrittäjyyden esihautomo

Hanna Siltanen

Attitudes towards entrepreneurship among students in Degree Programmes in Nursing, Business Administration, Social Services and Beauty and Cosmetics

Year	2011	Pages	49
------	------	-------	----

Entrepreneurship education and training have risen to be one of the fastest growing themes in university education. In the future, the role of entrepreneurship will grow further. It is about a new way of thinking, learning and working. There is a transformation going on in the society - a transformation from salary based society into entrepreneurship and innovation based society.

This Bachelor's thesis was assigned by the Welfare Business pre-incubator of Laurea Tikkurila. The purpose of the thesis was to investigate students' attitudes towards entrepreneurship and to make comparison between different degree programmes within Laurea Tikkurila. The aim was also to find out different means that motivates students into entrepreneurship and if attitudes change during studies, into what direction.

The theoretical part of the thesis consists of literature and web sources concerning entrepreneurship, entrepreneurship education, welfare and women entrepreneurship. There is also material based on interviews regarding Laurea's strategies and pre-incubator activities.

In the empirical part of the thesis, students' attitudes towards entrepreneurship are investigated with the quantitative, structured questionnaire.

In general, there were two ways of thinking: from the students' point of view, entrepreneurship was either an unattractive alternative or quite attractive. Students from the Degree Programmes in Business Administration as well as Beauty and Cosmetics were the most interested in entrepreneurship. Also students from the Degree Programme in Social Services were quite positive about entrepreneurship. Supportive means in entrepreneurship were the success of other students as entrepreneurs, role models and the support of friends and family. In entrepreneurship studies students hoped to have practical information about running a business and lectures given by entrepreneurs from the field. In general students have a positive insight about their branch and especially students from Degree Programmes in Social Services, Nursing and Beauty and Cosmetics saw their branch as growing and developing. The students hoped for more information about entrepreneurship in their branch. This should be developed and taken into consideration in planning the content of entrepreneurship studies.

Keywords: entrepreneurship education, intrapreneurship and external entrepreneurial, social entrepreneurship, women entrepreneurs, business pre-incubator

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Yrittäjyys	7
	2.1 Naisyrittäjyys.....	8
	2.2 Sosiaalinen yrittäjyys	10
	2.3 Hyvinvointiyrittäjyys	11
3	Yrittäjyyskasvatus	13
4	Laurea-ammattikorkeakoulu	16
	4.1 Tikkurilan Laurea	17
	4.2 Opiskelijayrittäjyys ja esihautomotoiminta Laureassa	17
	4.3 Laurean yrityshautomo	21
	4.4 Innovaatiopalvelut Laureassa	21
5	Tutkimus.....	22
6	Tulokset	23
	6.1 Vastajien taustatiedot	24
	6.2 Yrittäjyyttä käsittelevät kysymykset.....	26
	6.3 Luotettavuuden arviointi ja eettisyys.....	38
	6.4 Yhteenveto ja johtopäätökset	38
7	Pohdinta	40
	Lähteet.....	43
	Kuviot	45
	Taulukot	46
	Liitteet	47

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Laurea-ammattikorkeakoulun, Tikkurilan paikallisyksikön opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen ja vertailla eri koulutusohjelmista saatuja tuloksia keskenään. Tutkimuksen toimeksiantaja on Tikkurilan Laurean Hyvinvointiyrittäjyyden esihautomo. Työn tutkimuskysymykset ovat: miten Tikkurilan Laurean opiskelijat suhtautuvat yrittäjyyteen ja onko koulutusohjelmien välillä eroavaisuuksia. Tutkimuksen avulla pyritään kartoittamaan yrittäjyyteen kannustavia keinoja. Tutkimus pyrkii myös selvittämään muuttuuko asenne yrittäjyyttä kohtaan opintojen edetessä ja mikäli se muuttuu, niin mihin suuntaan. Tikkurilan Laurean paikallisyksikössä toimii hoitotyön, kauneudenhoitoalan, liiketalouden, rikosseuraamusalan ja sosiaalialan koulutusohjelmat. Tutkimuksessa keskitytään nuorten tutkintoa suorittaviin opiskelijoihin ja täten aikuisten koulutus rajataan tutkimuksesta pois.

Tämän työn teoriaosuus koostuu yrittäjyyttä, yrittäjyyskasvatusta, hyvinvointi- ja naisyrittäjyyttä käsittelevästä kirjallisuudesta sekä sähköisestä aineistosta. Teoreettista viitekehystä tukevat myös henkilöhaastatteluilla saatu aineisto, joka käsittelee Laurean strategioita yrittäjyyden edistämiseksi sekä Laurean esihautomotoimintaa. Edellä mainitut osa-alueet ovat laajoja ja niitä käsitelläänkin teoriassa pääpiirteittäin. Teoreettinen viitekehys ohjaa empiiristä työtä niin, että ne muodostavat yhdessä tiiviin kokonaisuuden.

Työn ensimmäisessä luvussa käsitellään yrittäjyyttä. Siinä tarkastellaan yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä. Toisessa luvussa käsitellään yrittäjyyden eri muotoja ja erityisesti niitä, jotka liittyvät Tikkurilan Laurean koulutusohjelmiin. Käsittelemme naisyrittäjyyttä, koska Tikkurilan koulutusohjelmat ovat hyvin naisvaltaisia (lukuun ottamatta liiketalouden opiskelijoita). Sosiaalinen yrittäjyys ja hyvinvointiyrittäjyys ovat myös luonnollisia aiheita terveys- ja sosiaalialoilla. Poikkeuksen myös tässä tekevät tradenomiopiskelijat, joiden varsinaista toimialaa ei voida määrittellä. Yrittäjyysasenteisiin vaikuttaa kouluissa toteutettava yrittäjyyskasvatus ja teorian kolmas luku käsittelee yrittäjyyskasvatusta sekä yleisesti että Laurean tasolla.

Työn empiirisessä osuudessa tutkitaan kvantitatiivisen, strukturoidun kyselyn avulla hoitotyön, sosiaali- ja kauneudenhoitoalan sekä liiketalouden opiskelijoiden suhtautumista yrittäjyyteen. Tutkimusmenetelmän valinnassa oli otettava huomioon tutkimuskysymykset sekä koulutusohjelmien suuri lukumäärä. Nämä puolsivat kvantitatiivisen menetelmän valintaa.

Yrittäjyyskasvatus on ollut jo vuosia ajankohtainen aihe ammattikorkeakouluissa ja yrittäjyyden edistämiseksi on tehty paljon. Aiheen monimuotoisuus, ajankohtaisuus sekä omat intressit yrittäjyyttä kohtaan ajoivat minut tutkimaan aihetta tarkemmin. Aiheen ajankohtaisuudes-

ta kertoo esimerkiksi se, että yrittäjyysasenteita mittaavaa yrittäjyysorientaatio -tutkimusta on ryhdytty tekemään koko Laurean tasolla. Toivon, että hyvinvointiyrittäjyyden esihautomo voi hyödyntää tutkimustuloksia esihautomon toiminnan suunnittelussa.

2 Yrittäjyys

Yrittäjyys on länsimaisen yhteiskunnan perusta ja tärkeä työllistäjä, sillä ilman yrittäjiä yhteiskunnan työllistämismahdollisuudet heikkenevät merkittävästi. Tällä hetkellä Suomessa markkinoilta poistuu enemmän yrityksiä kuin mitä syntyy, joten varsinkin nuoria, uusia yrittäjiä tarvitaan. (Yrittäjyys työllistymisen keinona 2010.)

Yrittäjyys on yksi tapa työllistää itsensä ja yrittäjäksi onkin monta tietä: voi perustaa uuden yrityksen, ostaa jo olemassa olevan yrityksen tai vaikkapa jatkaa perheyrittäjästä. Myös osa-aikainen yrittäjyys on yksi parhaista esimerkeistä uudenlaisen yrittäjyyden noususta. Oli kanava yrittäjyyteen mikä tahansa, vaatii se yrittäjähenkisyyttä, lujaa uskoa liikeideaan ja moniosaamista; visiot, menestyksen tavoittelu ja kaupallinen ajattelu ovat yrittäjälle elintärkeitä ominaisuuksia. Yrittäjäläluonteessa yhdistyykin usein taiteellinen sielu ja bisnesajattelu. Yrittämistä pidetään raakana ja rankkana vaihtoehtona, eikä tämä kuva ole kaukana totuudesta. Yrittäjä ei saa kiinteätä palkkaa ja yrittäjät toimivat palkansaajiin nähden erilaisen sosiaali- ja eläketurvan piirissä ja kantavat riskin yksin. (Yrittäjyys työllistymisen keinona 2010.)

Työ- ja elinkeinoministeriön arvioiden mukaan Suomessa oli vuoden 2008 lopulla reilut 262 000 yritystä (pois lukien alkutuotanto). Kasvu oli tasaisen varmaa vuosien 1995-2008 aikana. Kaupparekisteritietojen mukaan uusien yritysten rekisteröinnin määrän kasvu heikentyi vuoden 2008 lopussa ja vuonna 2009, mikä saattoi johtua yleisessä talouskehityksessä tapahtuneista dramaattisista muutoksista. (Työ- ja elinkeinoministeriön yrittäjyyskatsaus 2009, 9.) Määrä on Tilastokeskuksen mukaan lähtenyt taas nousuun ja aloittaneiden yritysten määrä lisääntyi 3,9 prosenttia vuoden 2010 kolmannella neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Eniten yrityksiä aloitti toimialakohtaisesti rakentamisen toimialalla, ja maakuntakohtaisesti aloittaneita yrityksiä oli yrityskantaan suhteutettuna eniten Uudella maalla. Lopettaneiden yritysten määrä väheni 20,2 prosenttia vuoden 2010 toisella neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. (Tilastokeskus 2011.)

Suomen taloudellinen ja poliittinen tilanne suosivat yrittäjyyttä. Suomen valtio edistää yrittäjyyttä monin eri tavoin ja viime vuosina erityisesti naisyrittäjyyden edistämiseen on panostettu. Useiden indikaattorien mukaan Suomessa on erittäin korkeatasoinen innovaatioympäristö; työvoiman koulutustaso ja tutkimusresurssit ovat huippuluokkaa, yhteistyö tutkimuslaitosten ja yritysten välillä on tiivistä ja rahoitusmarkkinat toimivat tehokkaasti. Yleinen näkemys on,

että palvelualoilla ja erityisesti hyvinvointipalveluissa on kasvumahdollisuuksia. (Kainlauri 2007, 45.)

Yrityksen kokoon vaikuttaa luonnollisesti yrityksen toimiala. Kaikkein pienyritysvaltaisimpia ovat henkilökohtaisia palveluita tuottavat yritykset. Näitä ovat parturit, kampaamot ja kaudenshoitolat. Yli 80 prosenttia näillä aloilla toimivista yrityksistä työllistää ainoastaan alle kaksi henkilöä. Toiseksi pienimuotoisinta toiminta on yksityisissä terveys- ja sosiaalipalveluissa. (Työ- ja elinkeinoministeriön yrittäjyyskatsaus 2009, 32.)

Suomessa yrittäjät ovat keskimääräisesti hieman vanhempia kuin muualla Euroopassa. Yrittäjien keski-ikä on palkansaajia korkeampi, sillä monilla aloilla yrittäjyys edellyttää hyvää ammatillista osaamista, laajaa ja monipuolista työkokemusta, johtamistaitoja sekä taloudellisia resursseja. Runsas 50 prosenttia Suomen yrittäjistä (pois lukien alkutuotannon) on 35-54 -vuotiaita ja alle 35 -vuotiaiden osuus yrittäjistä on suhteellisen pieni, 18 prosenttia. (Työ- ja elinkeinoministeriön yrittäjyyskatsaus 2009, 93.) Nuorissa ikäluokissa yrittäjyysaktiivisuus on kuitenkin ylittänyt Pohjoismaiden ja muun Euroopan keskimääräisen tason (Työ- ja elinkeinoministeriön yrittäjyyskatsaus 2009, 102). Tämä on mielenkiintoinen piirre tutkimukseni kannalta, sillä Tikkurilan Laurean nuorten koulutusohjelmissa opiskelijat ovat keskimäärin alle 34 -vuotiaita.

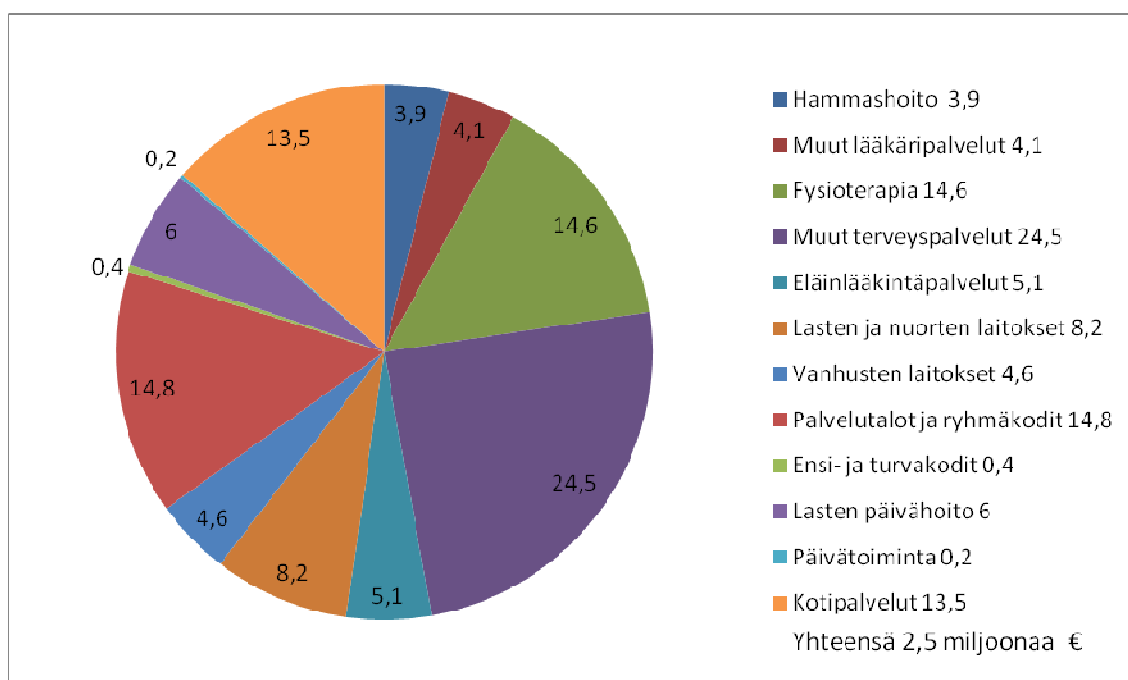
2.1 Naisyrittäjyys

Naisyrittäjien määrä on kasvanut tasaisesti 2000 -luvulla. Suomessa on noin 260 000 yritystä, joista noin kolmannes eli 75 000 on naisyrittäjiä. Vaikka Suomessa naisyrittäjiä on enemmän kuin Euroopassa keskimäärin, miesten yrittäjyysaktiivisuus on kuitenkin kaksinkertainen naisiin verrattuna. (Naisyrittäjyyskeskus 2011.) Naisten omistamat ja johtamat yritykset ovat pienempiä kuin miesten yritykset ja naiset toimivat useammin itsensä työllistävinä yksinyrittäjinä. Kauppa- ja teollisuusministeriön selvitysten mukaan 64 prosenttia naisten omistamista yrityksistä on yksinyrittäjiä. Vaikka naisten koulutustaso Suomessa onkin korkea, johtajien, lainsäädännön, tekniikan ja muiden alojen asiantuntijoiden osuus naisyrittäjistä on pieni. (Hyrsky & Lipponen 2004, 56-57.) Eurostat 2003:n mukaan noin 30 prosentilla naisyrittäjistä on korkeakoulututkinto, 50 prosentilla keskiasteen tutkinto ja 20 prosentilla ammattitutkinto.

Yrittäjyysaikomusten kehittyminen yrittäjyydeksi on pitkä prosessi ja erityisen pitkä sen on todettu olevan naisilla. Naiset ovat yrittäjyysaktiivisia vasta kymmenen vuotta vanhempina kuin miehet. Yrittäjyys on tällöin ajankohtaista yleensä erilaisessa elämäntilanteessa kuin miehillä. On todettu, että kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan kasvaa kun tietoa yrittäjyydestä lisätään. Yrittäjyyskasvatuksella voidaan tukea naisten yrittäjyysmotivaatiota, valmiuksia ryh-

tyä yrittäjiksi sekä luoda sosiaalista pääomaa, jolloin kynnys aloittaa liiketoiminta madaltuu. (Kyrö & Ripatti 2006, 248.)

Vaikka naisyrittäjyys ei suoraan liity hankittuun koulutukseen, naisyrittäjiä on eniten terveys- ja sosiaalialalla, kasvatustieteiden parissa sekä palvelu- ja humanistisella alalla. Näillä aloilla 70 prosenttia on naisia. Naiset kouluttautuvat sellaisille aloille, joissa yrittäjyys edustaa uutta toimintamallia, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut (Kyrö & Ripatti, 2006, 243). Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyteen sisältyy monenlaista osaamista ja yrittäjyyttä. Alla olevassa kuviossa (Kuvio 1) kuvataan sosiaali- ja terveysalan naisyrittäjiä, jotka ovat saaneet Finnvera Oyj:n naisyrittäjälainan vuonna 2004. Kuvio kertoo osaltaan siitä, että osa julkisen sektorin palveluista on siirtynyt yksityisille sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottajille. (Kyrö & Ripatti, 2006, 237.)

Kuvio 1: Naisyrittäjälainat sosiaali- ja terveyspalveluissa 2004 (Kyrö & Ripatti 2006, 238.)

Naisten valitsemat koulutusalat vaikuttavat siihen, että naisten yrittäjyys liittyy usein paikalliseen palvelutuotantoon, se on pienimuotoista eikä erityisen kasvuhakuista. Esimerkiksi sairaanhoitajan tai kampaajan ammattitutkinnolla perustetaan todennäköisesti pienempiä yrityksiä kuin miesten pääkoulutusalojen kuten rakennus- ja metallialojen tutkinnoilla. (Kyrö & Ripatti 2006, 244.)

Naisyrittäjyyden käsitteeseen liittyy monia suuria ilmiöitä, kuten sukupuolten välinen tasa-arvo, ikärakenteen muutokset sekä alueellinen kehitys. Naisyrittäjyyttä rasittavat monet epä-

varmuustekijät, jotka vähentävät naisten halukkuutta perustaa yritys ja toimia yrittäjinä. Nämä tekijät liittyvät yleisimmin työn ja perheen yhdistämiseen, sosiaalipoliittisiin etuuksiin ja vanhemmuuden kustannusten epätasaiseen jakautumiseen nais- ja miesvaltaisten alojen keskuudessa. Väestön ikääntyminen voidaan nähdä liiketoiminnallisena mahdollisuutena; vanhenevan väestön hyvinvointi- ja peruspalvelujen tarve mahdollistaa ja kannustaa yrittäjyyteen. Ikääntyminen koskettaa Suomessa myös naisyrittäjiä, jotka ovat muita yrittäjiä vanhempia ja siksikin on tärkeää kasvattaa uusi naisyrittäjien sukupolvi eläkkeelle siirtyvien tilalle. (Kyrö & Ripatti 2006, 236-237.)

Toinen naisyrittäjyyden ongelma on Suomen alueellinen kehitys, jonka seurauksena maaseudun työpaikat vähenevät voimakkaasti ja uusia työpaikkoja tulee luoda esimerkiksi maanviljelyn ja metsätalouden rinnalle. (Kyrö & Ripatti 2006, 236-237.)

Yrittäjyysneuvonta olisi tärkeä kohdistaa eri-ikäisten naisten ryhmiin ja erilaisiin elämänvaiheisiin. Naisyrittäjyyden edistäminen on haastava tehtävä yrittäjyyskasvatuksen näkökulmasta ja tulokset näkyvät vasta vuosien työn jälkeen. (Kyrö & Ripatti 2006, 253.)

2.2 Sosiaalinen yrittäjyys

Sosiaalisten yritysten tarkoituksena on luoda työpaikkoja vajaakuntoisille ja pitkäaikaistyöttömille. Nykyisessä kehityksessä työpaikat syntyvät enimmäkseen yrityksiin, eikä julkiselle puolelle. Uusien työpaikkojen synty ei takaa automaattisesti esimerkiksi vajaakuntoisten, pitkäaikaistyöttömien, mielenterveyskuntoutujien tai päihdeongelmaisten työllistymisestä. Jatkuvasti koveneva kilpailu kiristää työhönoton kriteerejä ja yritykset pyrkivät minimoimaan rekrytoinnin riskit. Työntekijöiltä odotetaan korkeaa tuottavuutta ja täydellistä työpanosta. Tilanne voi vaikeuttaa heikossa työmarkkina-asemassa olevien ihmisten työllistymismahdollisuuksia. (Grönberg 2004, 15.)

Laki sosiaalisista yrityksistä tuli voimaan vuonna 2004. Laissa sosiaalisen yrityksen yritysulottuvuus on määritelty siten, että se on kuin mikä tahansa voittoa tavoitteleva yritys, joka voi toimia millä toimialalla tahansa. Sosiaalinen yritys maksaa kaikille työntekijöilleen näiden työkyvystä riippumatta työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Sosiaalisen yrityksen sosiaalinen ulottuvuus on laissa määritelty siten, että 30 % sen työntekijöistä on vajaakuntoisia tai/ja pitkäaikaistyöttömiä. (Grönberg 2004, 17.)

Kompensaationa työntekijöiden alentuneesta työkyvystä ja tuottavuusvajeesta sosiaalinen yritys voi saada palkkatukea erityisehdoin työllistamiensä pitkäaikaistyöttömien ja vajaakuntoisten palkkaukseen. Sosiaaliselle yritykselle voidaan myöntää myös työllisyyspoliittista avustusta tietyin ehdoin. Työ- elinkeinoministeriö ylläpitää sosiaalisten yritysten rekisteriä ja yri-

tys pitää hyväksyä tähän rekisteriin ennen kuin se on oikeutettu saamaan sosiaalisen yrityksen statuksen ja kohdennetut tukitoimet. (Sosiaalinen yritys 2011.)

Koska julkista rahoitusta tämän kaltaisen toiminnan tukemiseen on tulevaisuudessa käytettävissä yhä vähemmän, yhteisötalouden toimijoiden on ymmärrettävä yritysulottuvuuden merkitys. Mikäli yhteisötalouden hankkeet eivät pysty rahoittamaan toimintaansa omilla tuloillaan, ne eivät voi toimia vakaasti eivätkä itsenäisesti. (Grönberg 2004, 17.)

Työ- ja elinkeinoministeriö kartoitti syksyllä 2009 sosiaalisten yritysten työntekijöiden määriä. 168 kyselyyn vastannutta sosiaalista yritystä työllistivät yhteen 1236 henkilöä, joista pitkäaikaistyöttömiä oli 364, vajaakuntoisia 339 ja sosiaalihuoltolain mukaisia vammaisia henkilöitä 18. Jo joulukuussa 2009 yritysten lukumäärä oli noussut jo 210 yritykseen. (Sosiaalinen yritys 2011.)

2.3 Hyvinvointiyrittäjyys

Suomessa hyvinvointialan yrittäjyyttä luonnehtii kunnallinen toimintaympäristö. Kunnat tuottavat suuren osan lakisääteisistä sosiaali- ja terveyspalveluista itse, mutta kasvavassa määrin ostopalveluina. Palvelujen kilpailuttaminen luo markkinoita yksityisille palveluntarjoajille ja samalla se lisää kuntien välistä yhteistyötä. Hyvinvointialan yrittäjyys ja erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tilastojen perusteella kasvava yrittäjyyden muoto. Alan yrittäjyydelle tyypillisiä piirteitä ovat toiminnan pienimuotoisuus ja paikallisuus. Hyvinvointialalle yrittäjäksi aikovan kannattaa tutustua liikeideansa mukaisen palvelualan kehitykseen tilastojen valossa: minkälaista yritystoimintaa ja millaisesta volyyymista on kyse sillä paikkakunnalla, jonne yrityksen perustamista suunnittelee. (Kainlauri 2007, 24.)

Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys

Kansalaisten huoltosuhde kehittyy epätasaisesti väestön ikääntyessä, suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle ja syntyvyyden pienentyessä. Tämä ilmiö synnyttää tulevaisuudessa sosiaalisia innovaatioita ja kiinnostus kasvaa "naisten toimialaa" eli palveluyrittäjyyttä ja erityisesti hoiva-alaa kohtaan. (Yrittäjänaiset 2011.)

Laki asettaa puitteet sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamiselle. Kapea-alainen pitäytyminen yksittäisissä, luvanvaraisissa sosiaalipalveluissa ei ole ajanmukaista eikä liiketoiminnan kannalta järkevää. Palvelutuottajat hyvinvointialalla erikoistuvatkin tiettyjen asiakasryhmien kokonaisvaltaiseen palvelemiseen tarjoamalla monenlaisia hyvinvoinnin palveluja, tuotteita ja toimintaa saman katon alla. Esimerkkejä palvelujen integroitumisesta ovat seniorikodin asukkailla tarjotut erilaiset palvelut, terveyskylpylöiden laaja palvelutarjonta sekä hyvinvointikes-

kukset, jotka tarjoavat terveydenhoidon täydentäviä ja kauneudenhoidon palveluja. (Kainlauri 2007, 19-20.)

Väestön ikääntymisellä ja vähentymisellä on voimakkaita seurauksia haja-asutusalueella, sillä kaupunkien työpaikat houkuttelevat maaseudun työikäistä väestöä ja muuttoliike maalta kaupunkiin kasvaa. Perinteisesti julkiselle sektorille kuuluvaa hoivatyötä eli sosiaali- ja terveyspalveluja tehdään tulevaisuudessa yhä enemmän yksityisellä sektorilla. Tällöin myös hoivayrittäjyys ja kotipalveluyrittäjyys sekä niiden suhde julkiseen sektoriin on tärkeä pohdinnan aihe. (Yrittäjänaiset 2011.)

Stakesin (2007) mukaan yksityisiä sosiaalipalvelujen toimipaikkoja oli vuonna 2004 noin 3 300, joka on neljä kertaa suurempi kuin 1990-luvun alussa. Yksityisiä palvelutuottajia toimii kaikissa sosiaalipalveluissa, ja ne tuottavat muun muassa päivätoimintaa, päihdehuoltoa sekä ikääntyneiden ja vammaisten laitoshoidoa. (Kainlauri 2007, 21-22.) Yritysten eloonjäämisaste vaihtelee kuitenkin paljon toimialoittain. Esimerkiksi majoituksen sisältävissä sosiaalipalveluissa eloonjäämisaste on korkeampi kuin esimerkiksi lasten päivähoidossa (perhepäivähoitajat). Kasvuyritysten määrä ja osuus uusista yrityksistä on sosiaalipalveluissa paljon suurempi kuin terveyspalveluissa ja keskimäärin yritystoiminnassa, mikä kertoo alan dynaamisuudesta. (Lith 2006, 60.)

Yksityisiä terveydenhuollon palveluntuottajia oli vuonna 2004 hieman yli 3000, joiden lisäksi itsenäisiä ammatinharjoittajia oli noin 13 000. Yksityisten terveyspalvelujen tuottajien yleisin toimiala on fysioterapia ja seuraavaksi yleisin lääkärin vastaanotto toiminta. Näiden jälkeen yleisimmät alat ovat työterveyshuolto ja laboratoriotuotanto. (Kainlauri 2007, 22.)

Sosiaalipalvelun yritykset poikkeavat kokorakenteeltaan terveyspalvelun yrityksistä. Sosiaalipalvelualan yrityskannasta ja henkilöstöstä yksityisyritysten osuus on selvästi pienempi kuin terveyspalvelualalla. Sosiaalipalveluissa pientyönantajien (2-9 työntekijää) yritysten ja keskikokoisten (10-99 työntekijää) merkitys on huomattavasti suurempi kuin terveyspalveluissa. Vuonna 2004 suuria, yli 100 hengen yrityksiä sosiaalipalveluissa oli vain viisi, ja niiden osuus alan henkilöstöstä oli 10 prosenttia. Sosiaalipalvelujen yritysten koko on suurempi, sillä sosiaalipalvelussa lainsäädäntö toiminnan luonne asettavat lasten päivähoidossa ja majoituksessa sisältävissä palveluissa henkilöstön määrälle vähimmäisvaatimuksia. Sosiaalipalvelu on myös vielä naisyritystä järkevämpää kuin terveyspalvelu. (Lith 2006, 60.)

Yritysten pieni koko on yksi merkittävä syy siihen, miksi palvelutarjonnasta vastaavat kunnat eivät osta yrityksiltä sosiaalipalveluja. Uskottavuusongelma liittyy toimitusvarmuuteen, sillä palvelujen pysyvyys on yksi kilpailutekijä. Pienyrityksellä ei myöskään ole tarpeeksi neuvotte-luvoimaa palvelujen ostajien koon suurentuessa jatkuvasti. Pienten yritysten rooli on ollut

toimia palvelujen täydentäjinä, mikä ei mahdollista toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Täten yritysten koon kasvattaminen olisikin jatkossa aivan välttämätöntä. (Lith 2006, 65.)

Kauneudenhoitoalan yrittäjyys

Kauneusalan erityispiirteinä voidaan tunnistaa seuraavat tekijät: yritykset ovat mikro- ja pienyrityksiä sekä henkilöstömääränsä että liikevaihtonsa perusteella. Yrityksiä kauneus- ja terveysalalla on tuhansia. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2008 kauneudenhoitopalveluita tuottavia yrityksiä oli 1979 ja niiden henkilöstömäärä oli yhteensä 1787. Tämä tarkoittaa, että suurin osa tämän alan yrityksistä työllistää ainoastaan yhden henkilön tai vähemmän. Suurimmat yritykset ovat maahantuojat sekä apteekit. Myös tilasto liikevaihto per yritys viestii yritysten pienestä koosta: vuonna 2008 liikevaihto per yritys oli 49 500 euroa. Partureita ja kampaamoja oli 10 026, joiden henkilöstömäärä oli 10640. Tämän tilaston valossa nämä työllistävät keskimäärin 1-2 henkeä. Luontaistuotteiden vähittäiskauppoja oli 350 ja ne työllistivät yhteensä 539 henkilöä. Näiden liikevaihtokin per yritys oli jo huomattavasti korkeampi, 280 300 euroa. Apteekkeja oli 590 ja henkilöstöä 7799 ja liikevaihto per yritys oli miljoonissa eli 3 730 000. Kosmetiikka- ja hygieniatuotteiden vähittäiskaupan tilaston mukaan yrityksiä oli 396 ja ne työllistivät lähes kaksinkertaisen määrän, 608 henkilöä. Liikevaihto per yritys oli 256 600 euroa. (Tilastokeskus 2010.)

3 Yrittäjyyskasvatus

Ammattikorkeakoulujen yrittäjyyskasvatus, -koulutus ja yrittäjämäinen oppiminen ovat nousseet 2000-luvulla yhdeksi nopeimmin kasvaviksi teemoiksi korkeakouluopetuksessa. Kyse on uudesta ajattelusta ja suhtautumisesta oppimiseen, työntekoon ja näkemykseen oppimisympäristöistä. Tulevaisuudessa yrittäjyyden rooli korkeakouluissa tulee kasvamaan edelleen ja yrittäjyys linkittyy useisiin yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa parhaillaan tapahtuviin muutoksiin. Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän välinen suhde on muuttumassa, ja niiden keskinäinen vuorovaikutus ja riippuvuus lisääntymässä. Lisäksi yhteiskunnassa on käynnissä eräänlainen siirtymä palkkatyöyhteiskunnasta yrittäjyys- ja innovaatiovetoiseen yhteiskuntaan. Tällä on laaja vaikutus yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintatapoihin sekä korkeakoulujen ja yrittäjyyden väliseen suhteeseen. (Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen OPM 2009, 12.)

Yrittäjyyttä voivat osoittaa yhtä hyvin yrityksen omistaja kuin yrityksen työntekijäkin. Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa toimimista itsenäisenä omistajayrittäjänä ja sisäinen yrittäjyys toimimista yritteliäästi jonkun toisen omistamassa yrityksessä. Ulkoisessa yrittäjyydessä yrittäjällä on kokonaisvastuu yrityksestään ja hän kantaa yritystoimintaan liittyvät riskit. Sisäisellä

yrittäjyydellä tavoitellaan yrityksen kehittämistä entistä dynaamisemmaksi. (Kyrö, Nurmi & Tikkanen 1999, 134.)

Yrittäjyyskasvatus ja yrittäjyyskoulutus on erotettava toisistaan. Yrittäjyyskasvatuksella pyritään sekä sisäisen että ulkoisen yrittäjyyden edistämiseen kun taas yrittäjyyskoulutus on ulkoisen yrittäjyyden vaatimien valmiuksien kehittämistä ja olemassa olevan yrittäjäpotentiaalin esiintuomista. (Kyrö, Nurmi & Tikkanen 1999, 134-135.)

Yrittäjyyskasvatuksen avulla voidaan vahvistaa henkilön yrittäjämäistä asennetta ja yritteliäistä luonteenpiirteitä. Yrittäjyyskasvatus ei kuitenkaan ole sitä, että ajatus yrityksen perustamisesta tuodaan ulkoapäin vaan motiivit nousevat ihmisestä itsestään. (Kyrö & Ripatti 2006, 249.) Opetusministeriön selvityksen (Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen OPM 2009, 22) mukaan yrittäjyyskasvatus on oppijan henkisen kasvun ohjaamista siten, että yritteliäisyydestä tulee osa elämää, jolloin yrittäjyydestä kehittyy oppijalle ajattelu-, toiminta- ja suhtautumistapa työntekoon. Yrittäjyyskasvatuksella edistetään myös yrittäjyydelle suopeiden arvojen ja asenteiden kehittymistä sekä yrittämisessä tarvittavien tietojen ja taitojen kasvua. Yrittäjyyskasvatuksella voidaan myös poistaa yrittäjyyttä kohtaan tunnettuja epäluuloja, vääriä uskomuksia sekä pelkoja. Henkinen kasvu yrittäjyyteen on moniulotteinen oppimistapahtuma, jossa virikkeinä toimivat koti- ja koulukasvatus, työelämän kokemukset sekä harrastukset. (Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen OPM 2009, 22.)

Yrittäjyyskoulutus puolestaan on tavoitteellinen ja muodollinen osa yrittäjyyskasvatusta. Mikäli yrittäjyyskoulutusta tehdään ns. avoimen oppimisympäristön periaatteella, kuten suotavaa on, mukaan tulee myös oppimiskokemuksia oppilaitoksen ulkopuolelta. (Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen OPM 2009, 22.)

Yrittäjyysopetus on opettajajohtoinen osa yrittäjyyskoulutusta. Tällöinkin tavoitteena on se, että opiskelija on aktivoitu keskeisen oppimistapahtuman toimijaksi. Yrittäjyysopetus voi perustua monimuotoiseen oppimiseen. (Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen OPM 2009, 22.)

Ammattikorkeakoulujen yhteinen yrittäjyysstrategia valmistui huhtikuussa 2006, ja sen tavoitteena on vahvistaa ammattikorkeakoulujen roolia yrittäjyyden edistäjänä muuttuvassa globaalissa toimintaympäristössä. Yrittäjyys on näin noussut koko ammattikorkeakoulujärjestelmän strategiseksi kehittämisen alueeksi. Strategia sisältää kuvauksen ammattikorkeakoulujen yrittäjyyden tavoitteista. Yrittäjyysstrategian toteuttamisvastuu on yksittäisillä ammattikorkeakouluilla. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry asetti vuonna 2006 ulkoisen yrittäjyyden osalta tavoitteeksi, että joka seitsemäs ammattikorkeakoulusta valmistunut on

aloittanut yrittäjäjuran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta (Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen OPM 2009, 26.)

Ammattikorkeakoulujen tavoitteena on kasvattaa työelämään käytännön asiantuntijoita, joiden osaamisessa yhdistyvät teoreettiset mallit ja käytännön työkokemus (Kansikas 2007, 47). Ammattikorkeakouluissa yrittäjyyteen kannustetaan työharjoittelun, yrityshautomoiden, liikeideakilpailujen, kurssien ja tutkimusten avulla. Yrittäjyyttä tukevan korkeakoulutuksen tavoitteena on kehittää liikeideaa, liiketoimintasuunnitelmaa ja käytännön yritystoimintaa. Näiden lisäksi se tähtää myös sisäisen yrittäjyyden asenteiden omaksumiseen. (Kansikas 2007, 44.)

Jackin ja Andersonin teorian mukaan yrittäjähengen kasvattaminen tukee kansantaloutta pitkällä aikavälillä edistäen työllistymistä ja työllisyyden kasvua, synnyttäen uusia toimialoja ja teollisuutta. Se edistää myös liiketoiminnan innovointia ja kaupallisten resurssien uudistamista. (Kansikas 2007, 44.)

Kansikas (2007, 45) luettelee yrittäjyyteen kannustavia tekijöitä. Opinto-ohjaus ja rekrytointipalvelut kannustavat opiskelijoita yrittäjyyteen. Koulutuksen aikana syntyneet yrityskontaktit, käytännön tekeminen ja työharjoittelut antavat realistisen kuvan yrittäjyyden todellisuudesta. Myös ympäristöllä on suuri merkitys yrittäjyyteen kannustamisessa. Myönteiset esikuvat, tapahtumat, ärsykkeet ja toimijat rakentavat kuvaa yrittäjyyden mahdollisuuksista. Myös yrittäjyyteen kannustavan perheen ja lähipiirin merkitys on suuri. Perheen ja suvun yrittäjät ovat kannustavia roolimalleja. Kansikkaan mukaan akateemista yrittäjyyttä tulisi kasvattaa verkostoitumisen kautta. Yhteistyö eri tieteenalojen välillä voi synnyttää uusia innovaatioita. Eri tieteenalojen kohdatessa, yrittäjämäistä ja muita kannustavaa asennetta tarvitaan, sillä se auttaa jaksamaan myös yrittäjyyteen kuuluvan stressaavan elämänrytmin.

Kansikkaan mukaan korkeakoulujen yrittäjyyskasvatuksen tulisi vahvistaa opiskelijoiden realistista minäkuvaa. Opiskelijoiden on tärkeä ymmärtää epäonnistumisten olevan osa oppimista. Tärkeä osa henkistä kasvua on se, että virheistä voi oppia analysoimalla niitä realistisesti. Henkinen kasvu yrittäjyyteen näkyy ammattiyllpeytenä, itseluottamuksena ja näkemyksellisyytenä. Rahan ansaitseminen ei voi olla ainoa motiivi yritystoiminnalle. Akateemisen yrittämisen motiivina onkin useimmiten henkilön halua toteuttaa itseään, tehdä itsenäisiä päätöksiä, yhdistää voimavaroja ja osaamista sekä elää ja onnistua osana yhteisöä. (Kansikas 2007, 46.)

Opettajan tehtävä yrittäjyyden edistämisessä on toimia opiskelijan ohjaajana, joka selvittää yrittäjäksi ryhtymisen prosessia sekä jakaa realistista tietoa teoreettisista taustoista sekä yrittäjän ammatista ja yrittäjyydestä. Opiskelijoille annetaan työkalut, joiden avulla he voivat edetä kohden sisäistä tai ulkoista yrittäjyyttä. Tämän prosessin aikana opiskelija oppii

arvioimaan itseään ja ympäristöään ja tätä kautta punnitsemaan omat edellytykset toimia yrittäjänä. Yrittäjyyskoulutusta voidaan kuvata alla olevan (Kuvio 2) prosessimallin avulla. (Kyrö, Nurmi & Tikkanen 1999, 144.)

Kuvio 2: Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys prosessina (Kyrö, Nurmi & Tikkanen 1999, 145).

Yrittäjäksi ryhtyminen on prosessi, joten yrittäjyyskoulutuksenkin on oltava prosessimaista. Yrittäjyyskoulutus edistää kaikissa opiskelijoissa yrittävyyttä, mikä on tärkeä ja arvostettu ominaisuus myös ulkopuolisten työnantajien keskuudessa. Samalla yrittäjyyskoulutus tuo esiin opiskelijoissa piilevää yrittäjäpotentiaalia. Koulutuksen tavoitteena on, että korkeakouluopiskelijat muodostavat kokonais käsityksen yrittäjyydestä ja toimivat yrittävästi. Yrittäjyysopintojen avulla opiskelijat saavat mahdollisuuden pohtia yrittäjyysvaihtoehtoa omalle kohdalleen ja mitä yrittäjyys heidän elämässään tarkoittaa. (Kyrö, Nurmi & Tikkanen 1999, 144.)

4 Laurea-ammattikorkeakoulu

Laurea on tutkiva ja kehittävä, uutta osaamista tuottava ammattikorkeakoulu. Toiminta perustuu laurealaiseen pedagogiseen innovaatioon, Learning by Developing (LbD) -

toimintamalliin. Toimintamallin lähtökohtana on työelämään kuuluva, käytäntöä uudistava kehittämishanke. Hankkeiden eteenpäinvieminen edellyttää opettajien, opiskelijoiden ja työelämäosaajien yhteistyötä. LbD-mallin mukaisessa toiminnassa sulautuvat yhteen kolme ammattikorkeakoulun perustehtävää: pedagoginen tehtävä, aluekehitystyö sekä tutkimus- ja kehitystoiminta. (Tietoa Laureasta 2011.)

Laurea toimii Helsingin metropolialueella. Kilpailukykyisen metropolialueen innovaatioympäristössä Laurea profiloituu erityisesti aluekehitysvaikutuksen, klusterikehitykseen kytketyn tutkimus- ja kehitystoiminnan, verkosto- ja liiketoimintaosaamisen ja niihin perustuvien toimintamallien sekä hyvinvointialan ja -yrittäjyyden kehittämisessä. Laurea vahvistaa ja tukee alueensa innovaatiokapasiteettia ja luo suotuisia olosuhteita innovaatioiden synnylle. Opiskelijoita Laureassa on noin 8000, joista noin 1200 aikuiskoulutuksessa, ja henkilöstöä noin 500. Laurealla on seitsemän paikallisyksikköä Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla. (Tietoa Laureasta 2011.)

4.1 Tikkurilan Laurea

Tikkurilan Lauren paikallisyksikön koulutusohjelmat ovat pääasiassa sosiaali- ja terveysalan koulutusohjelmia. Tammikuussa 2011 Tikkurilassa aloitti myös P2P -liiketalouden koulutusohjelma, joka siirtyi Keravan toimipisteestä Tikkurilaan. Opiskelijoita Tikkurilan Laurean paikallisyksikössä on noin 1300, joista 570 opiskelee sairaanhoitajaksi tai terveydenhoitajaksi, 500 sosionomiksi, noin 90 estenomiksi ja noin 100 tradenomiksi. Nuorten tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi Tikkurilan Laureassa tarjotaan aikuiskoulutusta, ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta ja erikoistumisopintoja. (Laurea yhteystiedot 2011.)

4.2 Opiskelijayrittäjyys ja esihautomotoiminta Laureassa

Opiskelijayrittäjyys on yksi Laurean keskeisimmistä painopistealueista. Laurea pyrkii tukemaan kaikin mahdollisin keinoin opiskelijoiden omien liikeideoiden kehittymistä kannattavaksi ja kasvavaksi liiketoiminnaksi. Esihautomotoiminta, yrittäjyystiistait, -leirit, työpajat ja erilaiset opintojaksot aiheen ympärillä tukevat opiskelijoiden yrittäjyysinnon ja osaamisen kasvua. (Laurea Intra 2011.)

Laurea on nostanut opiskelijayrittäjyyden profiloitumisensa keskiöön. Vantaan alueyksikkö päätti panostaa opiskelijayrittäjyyden edistämiseen erityisesti esihautomotoiminnalla, joka aloitettiin Vantaan alueyksikössä syksyllä 2009. (Laurea Esihautomotoiminta 2011.) Esihautomon tehtävänä on yrittäjyyden ja innovaatio-osaamisen lisääminen ja yrittäjyyskoulutuksen kehittäminen. Jokainen paikallisyksikkö toteuttaa oman esihautomonsa siten, että se palvelee yksikön, sen opiskelijoiden sekä opettajien ja toimintaympäristön tarpeita parhaimmalla mahdol-

lisellä tavalla. Esihautomo pyrkii verkottumaan aktiivisesti niin lähialueen yritysten kuin myös valtakunnallisesti omaan toimintaympäristöönsä kuuluvien tärkeiden tahojen ja toimijoiden kanssa. Esihautomo on myös mukana tukemassa ja kehittämässä yrittäjyyskasvatusta muissa koulutusasteissa. (Laurea Esihautomo 2011.)

Vantaan alueyksikön johtaja Hilka Heinosen mukaan esihautomolla vaikutetaan yrittäjyysmyönteisen ilmapiirin syntymiseen, käsityksiin ja osaamiseen yrittäjyydestä. Se ei tarkoita vain opiskelijoille tarkoitettua toimintaa vaan koko yrittäjyyden edistämiseksi tehtävää työtä myös talon ulkopuolella; esihautomo on paljon muuta kuin oppimisprosessi opiskelijoille talon sisällä. Heinonen korostaa Tikkurilan esihautomon olevan opiskelijoiden ja henkilöstön yhdessä suunnittelema, jatkuvasti kehittyvä fyysinen ja virtuaalinen oppimisympäristö. (Heinonen 2011.) Heinonen toteaa, että jokainen Laurean opiskelija osallistuu tavalla tai toisella esihautomotoimintaan jossain kohtaa opintojaan. Kaikkiin opetussuunnitelmiin kuuluu se, että uusia ideoita tuotetaan, niitä tuotteistetaan ja mietitään mahdollista liiketoimintaa. Jokaisen ammattikorkeakoulusta valmistuneen osaamiseen kuuluu uusien ideoiden tuottaminen. Heinonen toteaa myös, että monialaisiin ryhmiin pyritään, mutta ne ovat olleet haastavia järjestää. (Heinonen 2011.)

Tikkurilan esihautomon tutkimusharjoittelija Pilvi Kettunen esitteli työtään varten Tikkurilan esihautomon tämän hetkistä toimintaa. Tikkurilan esihautomo on nimeltään Kipinä, ja sitä kehitetään tällä hetkellä vahvasti. Tavoitteena on saada kevään 2011 aikana rakennettua toimintasuunnitelma syksyksi. ”Toimintasuunnitelmaa ovat kanssani rakentamassa suunnittelu tiimi, viisi Tikkurilan Laurean opiskelijaa eri aloilta”, Kettunen tiivistää. Nettisivutkin Kipinällä jo on, osoite on <http://esihautomokipina.laurea.fi/>. (Kettunen 2011.)

Keväällä 2011 Kipinällä on ollut melko vähän varsinaista esihautomotoimintaa. Kettunen on itse ollut muun muassa tutkimusharjoittelijan ominaisuudessa mukana kertomassa sosionomiopiskelijoille hyvinvointiyrittäjyydestä ja liikeideoista. Suurin osa Kipinän suunnittelutiimin ajasta on mennyt Yrittäjyyspäivää suunnitellessa. Kyseessä on Tikkurilassa 28.4.2011 järjestettävä yrittäjyystapahtuma kaikille Tikkurilan opiskelijoille. Päivän aikana tarjolla on mielenkiintoisia puhujia monipuolisista aiheista yrittäjyyteen, liikeideoihin ja yrityksen perustamiseen liittyen. Kontakteja ja ideoita syksyä varten on jo kerätty, mutta varsinainen suunnitelma siirtyy ideoista paperille vasta Yrittäjyyspäivän jälkeen. (Kettunen 2011.)

Kysyttäessä Kipinän tulevaisuudesta, Kettusen oma mielikuva on, että Kipinän toiminnassa panostettaisiin moniammatilliseen toimintaan ja saatettaisiin yhteen eri alojen opiskelijoita, joilla olisi esimerkiksi jokin liikeidea tai muunlaista kiinnostusta yrittäjyyteen. Tikkurilan Laurean monipuolinen opintotarjonta tuo Kipinälle paljon mahdollisuuksia. ”Esimerkiksi vaikkapa liiketalouden opiskelijat ja estenomiopiskelijat voivat antaa toisilleen paljon tietotaitoa ja

näkemyksiä omasta alastaan ja saada aikaan uusia innovaatioita tai vaikka jopa toimivan yrityksen”, Kettunen visioi. Yrittäjyyteen innostaminen, tiedon ja tuen tarjoaminen ja alojen rajoja rikkovaan yhteistyöhön kannustaminen ovat varmasti syksyn toimintasuunnitelmassa voimakkaasti läsnä. (Kettunen 2011.)

Yrittäjyyteen kannustavat keinot Laureassa

Hilkka Heinosen mukaan jokainen koulutusala tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuden rakentaa yrittäjyyspolun. Opiskelija tekee ohjaajan kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman, jossa opiskelija saa käyttöönsä hyvin erilaisia työkaluja: TULI- prosessi, verkostot, liikeideakilpailut sekä Boot Camp Cambridgessä. Heinonen mainitsee myös alumnitoiminnan osana toimintaa. Alumniryttäjät voivat lähteä mentoreiksi yrittäjiksi aikoville opiskelijoille. Laureassa järjestetään myös yhteistyössä erilaisia koulutustilaisuuksia, jotka on kohdistettu yrittäjille, opiskelijoille ja henkilöstölle. Heinonen korostaa, että opiskelijoille tarjotaan paljon mahdollisuuksia osallistua yrittäjyyttä edistäviin tapahtumiin ja T&K -hankkeisiin. Opiskelijat järjestävät myös erilaisia tilaisuuksia yrittäjäjärjestöjen kanssa talon väelle ja yrittäjille. Näistä on Heinosen mukaan erittäin hyviä kokemuksia eri campuksilla. Tämä on kiinni ihan siitä, mitä kussakin paikallisyksikössä toteutetaan. Heinonen ottaa esimerkiksi Laurean Boot Camp - ohjelman; suurin osa opiskelijoista tulee Espoosta. Heinonen toteaa, että työtä pitää tehdä, jotta henkilökunta on tietoinen näistä mahdollisuuksista ja opiskelijat oppivat etsimään näitä mahdollisuuksia. Laurea mahdollistaa paljon, mutta kyse on siitä, mitä opiskelija itse valitsee ja mitä hän haluaa. Heinosen mielestä juuri tätä pitäisi pystyä tukemaan paremmin.

Heinosen mukaan Tikkurilassa yrittäjyyteen liittyvää osaamista pitää olla vähintään viiden opintopisteen verran pakollisissa opinnoissa. Hoitoalalla se on hyvinvointiyrittäjyyden nimellä. Sosiaalialalla sisällöt löytyvät eri opintojaksoista. Kauneudenhoitoalalla yrittäjyyttä korostetaan huomattavasti enemmän, sillä koulutusohjelman markkinointi on jo sellainen, että yrittäjyys on esillä. P2P - opiskelijoiden koko opetus ja oppiminen puolestaan tähtäävät liiketoimintaosaamisen kehittämiseen ja yrittäjyyden edistämiseen. Kaikissa koulutusohjelmissa vapaasti valittavia opintoja, joita opiskelija voi ottaa näistä yrittäjyysopinnoista. Heinonen toteaa myös, että opiskelija voi sisällyttää suurimman osan opinnoista oman yrityksen perustamiseen, työharjoittelun sekä opinnäytetyön voi kytkeä oman yrityksen perustamiseen. Kaiken kaikkiaan yli puolet opintopisteistä voidaan kytkeä oman yrityksen perustamiseen ja tämä on kaikilla campuksilla ja kaikissa koulutusohjelmissa mahdollista. (Heinonen 2011.)

Laurean ilmapiiri yrittäjyyttä kohtaan

Kysyttäessä yrittäjyyteen liittyvästä ilmapiiristä, Heinonen toteaa, että kattavaa ilmapiiritutkimusta aiheesta ei ole vielä tehty Laureassa. Koko Laurean laajuinen yrittäjyysorientaa-

tiotutkimus on kuitenkin aloitettu viime syksynä (2010) yliopettaja Vesa Taatilan toimesta. Taatila tekee tätä kolmen vuoden tutkimusta kaikilla Laurean kampuksilla ja se suunnataan sekä uusille opiskelijoille että valmistuville opiskelijoille. Tutkimuksessa kysytään muun muassa kiinnostusta yrittäjyyteen uravaihtoehtona. (Heinonen 2011.)

Yrittäjyysorientaatiotutkimuksesta saatujen tulosten valossa Taatila toteaa, että vaikka selkeitä eroja koulutusalojen välillä on, yrittäjäominaisuuksissa tai taidoissa ei ole selkeitä eroja. Mittareiden mukaan sekä yrittäjäpotentiaali että kasvuyritysominaisuudet ovat selkeästi nähtävissä. Taatila puhuu erilaisista arvoista eri koulutusohjelmien välillä. Eri arvopohjat tulee huomioida ja sopeuttaa tapaan, jolla asioita viedään eteenpäin. (Taatila 2011, 13.)

Taatilan tutkimuksessa koulutusohjelmat jaetaan kolmeen ryhmään niiden yrittäjyysorientoituneisuuden mukaan: yrittäjyysnegatiiviset, yrittäjyysneutraalit sekä yrittäjyyspositiiviset opiskelijat. Positiivisimmin yrittäjyyteen suhtautuivat liiketoiminnan, palvelujohtamisen ja hotelli- ja ravintola-alan opiskelijat. Negatiivisimmin yrittäjyyteen suhtautuivat terveydenhoito-, sosiaali-, IT- ja turvallisuusalan opiskelijat. Jotta parhaat mahdolliset tulokset saavutettaisiin näiden ryhmien kohdalla, opettajien tulisi miettiä huolellisesti tavoitteitaan jokaisen ryhmän kohdalla erikseen. (Taatila 2011, 13-14.)

Yrittäjyysnegatiivisten opiskelijoiden kanssa opettajan tulisi keskittyä motivointiin, innovaatio-osaamisen kehittämiseen, riskien ottamiseen, proaktiivisuuteen ja verkostoitumiseen. Yrittäjyysneutraaleille opiskelijoille tulisi puolestaan korostaa yrittäjyyden tärkeyttä ja kuinka yrittäjyyden suuntaus opinnoissa voi parantaa heidän uramahdollisuuksia tulevaisuudessa. Yrittäjyyspositiivisten opiskelijoiden kanssa voidaan puolestaan käyttää termiä ”yrittäjyys” ja keskittyä yrittäjyyteen liittyvien taitojen kartuttamiseen. Yrittäjyyspositiiviset näkevät jo yrittäjyyden yhtenä uravaihtoehtona ja opinnoissa tulisi keskittyä tämän saavuttamiseen. Taatila korostaa yrittäjyystaitojen merkitystä kaikissa ammattiteissa, joten myös yrittäjyysnegatiivisissa koulutusohjelmissa tulisi korostaa näiden taitojen kehittämistä. (Taatila 2011, 13-14.) Käytän tulosten analysoinnissa edellä mainittuja, Taatilan tutkimukseen pohjautuvia ryhmämäärittelyjä. Taatilan tutkimuksessa ei ole ollut vielä estenomiopiskelijoita mukana, mutta kolmen vuoden mittaisen tutkimuksen aikana estenomitkin otetaan tutkimukseen mukaan.

Heinonen toteaa, että opettajien on hyvä tiedostaa, että Laurean suurin ala on sosiaali- ja terveysala. Moni opettajista on elänyt kautta, jolloin julkiset palvelut olivat ainoita työllistymiskanavia. Heinonen muistuttaa, että yksityinen palvelutuotanto on kasvanut 2000 -luvulla merkittävästi ja tällä hetkellä 30 prosenttia palvelutuotannosta on yksityistä. Pitkään työssä olleilla koulutukseen ei ole liittynyt minkäänlaista liiketoimintaosaamista tai yrittäjyyteen liittyvää koulutusta. Uutta henkilöä rekrytoitaessa tähän on kiinnitetty erityistä huomiota ja

hoitotyön maisteritutkintoihinkin kuuluu yrittäjyysopintoja. Uusilta opettajilta edellytetään yrittäjyysopintoja. Entinen Kauppakorkeakoulun pienyrityskeskus on järjestänyt yrittäjyyskasvatuksen opintoja ja hoitotyön lehtoreita osallistuu parhaillaan näihin. Näin saadaan yrittäjyysmyönteinen asenne koko ajan positiivisemmaksi ja kehitettyä innostavaa kehittämiskulttuuria yrittäjyyden suuntaan. Yrittäjyyspedagogiikkaan panostetaan siis paljon Laureassa. Heinosen mukaan Laurealla on yrittäjyyden edistämiseksi äärimmäisen hyvät edellytykset ja mahdollisuudet. Kilpailukyvyyn ja hyvinvoinnin nähdään rakentuvan koko EU:n alueella yrittäjyyden ja innovaatio-osaamisen varaan. (Heinonen 2011.)

4.3 Laurean yrityshautomo

Hyvinvointiala on voimakkaassa murros- ja kasvuvaiheessa. Ala keskittyy, kaupallistuu ja kansainvälistyy jatkuvasti, ja se tarjoaakin erinomaisia kehittymismahdollisuuksia. (Laurean yrityshautomo 2011.)

Sosiaali- ja terveysalan yrittäjille tyypillistä on, etteivät he välttämättä aina tavoittele liiketoiminnan kasvua, vaan heidän tavoitteenaan on itsensä työllistäminen ja mahdollisesti muutamien uusien työpaikkojen luominen alalle. Yrityshautomon tavoitteena on alan yritystoiminnan tietouden lisääminen ja uuden yritystoiminnan aikaansaaminen. (Laurean yrityshautomo 2011.)

Yrityshautomo on mukana koko hyvinvointialan yrittäjyyden kehittämisessä ja edistämistoiminnassa. Hyvinvointialan yrityshautomo tekee yhteistyötä seudullisten yrityspalveluiden kanssa sekä verkostoituu yhteistyökumppaneiden kanssa. Yrityshautomo tukee myös hautomovaiheen ohittaneiden yritysten kehittämistä ja kasvua. Yrityshautomo järjestää markkinointi- ja koulutustilaisuuksia pääkaupunkiseudulla sekä koko Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla alan ajankohtaisista aiheista. Samalla edistetään yritysten verkostoitumista ja yhteistoimintakäytäntöjä. Yrityshautomo luo markkinointikanavia sekä julkisen että yksityisen sektorin suuntaan. (Laurean yrityshautomo 2011.)

4.4 Innovaatiopalvelut Laureassa

Laurean innovaatiopalveluiden keskeinen elementti on Helsinki Metropolitan Innovation Platform (HMIP) -hanke. HMIP tuo alueen tiede- ja ammattikorkeakoulujen innovaatiopalvelut yhteiseen verkostoon ja mahdollistaa innovaatiopalveluiden erikoistumisen vahvuusalojen mukaan. HMIP-hankkeen myötä Laurealla on käytettävissään muun muassa yhteisiä tekijänoikeuspalveluita, sopimuslakimiespalveluita, sekä innovaatioasiamiespalveluita yhteistyössä TKK Innovaatiokeskuksen kanssa. (Laurea Metropolialueen yhteiset innovaatiopalvelut 2011.)

Laurean innovaatiopalveluiden puitteissa innovaatioaihioiden arviointi ja jalostaminen tapahtuu käytännössä osana Tekesin kansallista TULI-ohjelmaa (TULI = tutkimuksesta liiketoimintaa). Ohjelmassa vahvistetaan yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten valmiuksia kaupallistaa tutkimustuloksiaan. Laurea koordinoi myös Etelä-Suomen ammattikorkeakoulujen yhteistä AMK-TULI-ohjelmaa. (Laurea Metropolialueen yhteiset innovaatiopalvelut 2011.)

TULI-ohjelman puitteissa on mahdollista saada rahoitusta kaupallistamisideoiden ensiarviointiin ja valintaan kehittämiskohteiksi, kaupallistamiseen tähtääviin erilaisiin arviointeihin ja asiantuntijaselvityksiin. Näitä ovat esimerkiksi uutuustutkimukset, liikeidean tai liiketoimintasuunnitelman arvioinnit sekä erilaiset markkinaselvitykset ja -tutkimukset. Jalostamisvaiheessa rahoitusta on mahdollista saada esimerkiksi liiketoimintakonseptin pilotointiin, prototyypin valmistukseen sekä konseptin toimivuuden testaukseen. (Laurea mukana Tuli-ohjelmassa 2011.)

5 Tutkimus

Tutkimusmenetelmän valinta

Kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta voidaan nimittää myös tilastolliseksi tutkimukseksi. Se edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta. Aineiston keruussa käytetään tutkimuslomakkeita vastausvaihtoehtoineen. Asioita kuvataan numeroilla ja prosenteilla ja tulokset havainnollistetaan yleensä taulukoiden ja kuvioiden avulla. Aineistosta saatuja tuloksia pyritään yleistämään havaintoyksiköitä laajempaan joukkoon tilastollisen päättelyn keinoin. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään yleensä selvittämään olemassa oleva tilanne, mutta ei pystytä riittävästi selvittämään asioiden syitä. (Heikkilä 2008, 16.)

Tämän tutkimuksen perusjoukko on Laurea-ammattikorkeakoulun Tikkurilan paikallisyksikön sosionomi-, sairaan- ja terveydenhoitaja-, tradenomi- sekä estenomiopiskelijat. Vastauksia pyrittiin saamaan mahdollisimman monipuolisesti jokaisesta koulutusohjelmasta sekä jokaiselta vuosikurssilta. Kvantitatiivisen menetelmän avulla, eri koulutusohjelmista saatuja tuloksia voidaan vertailla paremmin keskenään kuin esimerkiksi haastattelulla saatuja tuloksia.

Otantamenetelmä on ryväotanta, jossa perusjoukko koostuu luonnollisista ryhmistä, esimerkiksi kotitalouksista, yrityksistä tai koululuokista (Heikkilä 2008, 39). Tämän tutkimuksen luonnollinen ryhmä on koululuokat. Ryväs tarkoittaa useamman perusjoukon alkion muodostamaa ryhmää eli ryvästä (Kananen, 2008, 76). Esimerkiksi kaikki Tikkurilan Laurean sosionomiopiskelijat ovat ryvästyneet vuosikursseittain ja vuosikurssin sisällä aloitusryhmittäin. Ryväotannassa voidaan erottaa eri alalajeja. Yksiasteisessa ryväotannassa perusjoukko jaetaan ryväksiin, otos poimitaan ryväksistä ja valittujen ryvästen kaikki alkiot tutkitaan. Tämän tut-

kimuksen otanta on kuitenkin kaksivaiheinen, jossa ryväkset valitaan satunnaisesti ja valituissa ryväksissä otanta toteutetaan satunnaisotannalla. (Kananen 2008, 76-77.) Satunnaisotannassa puolestaan kaikilla perusjoukon havaintoyksiköillä on samansuuruinen todennäköisyys tulla valituksi otokseen. (Kananen 2008, 75.) Tämän tutkimuksen kohdalla se tarkoittaa sitä, että kaikki, jotka osallistuvat luennolle, jossa kysely jaetaan, vastaa todennäköisimmin kyselyyn.

Tutkimusaineiston keruu

Käytin tutkimuksen kyselyn toteuttamisessa strukturoitua kyselylomaketta (Liite 1). Kyselylomake jaettiin luentojen alussa toimestani. Kananen (2008, 77) mukaan kato on suuri ongelma posti- ja webbikyselyissä. Tästä syystä päädyin teettämään kyselyn luennoilla, jolloin kato voitiin minimoida. Sovin kyselyiden toteuttamisesta opintojakson opettajien kanssa etukäteen. Kyselyyn vastaaminen vei noin 5-10 minuuttia. Tavoiteltu otoskoko oli 200. Kysely toteutettiin maaliskuun 2011 aikana ja vastauksia saatiin yhteensä 195 kappaletta. Haasteeksi osoittautui opettajien tavoittaminen, mikä johti siihen, etten saanut toteutettua kyselyä tavoitteen mukaisesti jokaisessa koulutusohjelmassa ja jokaisen vuosikurssin kohdalla. Terveystieteiden opiskelijoiden osuus oli tämän takia erittäin pieni.

Kyselylomakkeen rakenne on yksinkertainen, ja sen suunnittelun lähtökohtana oli käyttäjäystävällisyys, täyttämisen helppous ja nopeus. Lomakkeen kysymysten asettelulla haluttiin minimoida vastaamatta jättämisen riski. Lomakkeen ensimmäiset neljä kysymystä käsittelevät vastaajan taustatietoja: ikää, sukupuolta, suoritettavaa tutkintoa sekä vuosikurssia. Koska taustakysymyksiä ei ollut montaa, päädyin sijoittamaan kysymykset lomakkeen alkuun. Tällä tavoin vastaaja saadaan vauhtiin ja lomakkeen täyttämiseen tarvittava ajatustyö liikkeelle. Loput kymmenen kysymystä käsittelevät yrittäjyyttä. Kysymyksiä laatiessani pyrin sisällyttämään teoriasta nousseita asioita kysymyksiin. Esimerkiksi kysymyksissä, jotka kartoittivat yrittäjyyteen kannustavia menetelmiä sekä yrittäjyysopintojen sisältötoiveita, pyrin hyödyntämään tietoja tämän työn luvusta 3.

6 Tulokset

Kaikki 195 palautettua lomaketta voitiin hyödyntää tutkimuksessa. Tulosten analysoinnissa käytin SPSS -ohjelmistoa, joka soveltuu hyvin tilastollisiin analyyseihin ja tarvittaviin ristiintaulukointeihin. Tulokset esitetään prosentti- ja frekvenssilukuina sekä havainnollistetaan kuvioilla ja taulukoilla.

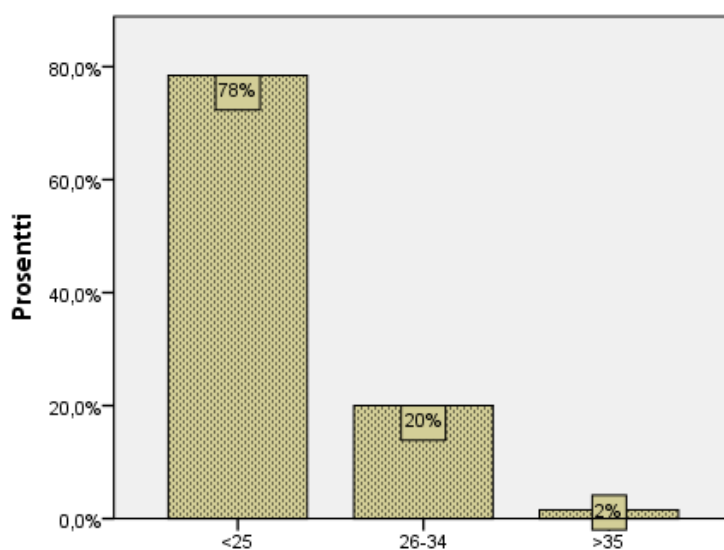
Tikkurilan paikallisyksikön opiskelijat olivat mielenkiintoinen tutkimuskohde, sillä suurin osa Tikkurilan koulutusohjelmista on lähtökohtaisesti Taatilan tutkimukseen viitaten, joko yrittä-

yysspassiivisia tai -negatiivisia (sosiaali- ja terveysala). Tutkimuksen hypoteesina on, että tradenomi- ja estenomi - opiskelijat ovat yrittäjyyspositiivisempia kuin sosionomi- ja sairaanhoitajaopiskelijat. Mielestäni tämä johtuu siitä, että tradenomin ja estenomin tutkinnot mahdollistavat toimimisen monipuolisesti eri aloilla. Toisaalta terveysalan opiskelijoiden vahva substanssiosaaminen tukee ainakin teoriassa yrittäjäksi ryhtymistä. Terveys- ja sosiaalialan koulutusohjelmissa yrittäjyyteen liittyvät opinnot jäävät usein substanssiaiheiden varjoon. Uskon myös, että millä alalla tahansa opiskelijat kaipaavat työkokemusta sekä osaamisensa vahvistamista ennen yrittäjäksi ryhtymistä.

6.1 Vastaajien taustatiedot

Ikä

Kuten edellä esitetty, kyselyyn vastasi yhteensä 195 opiskelijaa. 78 % vastaajista (n=153) oli alle 25-vuotiaita, mikä on tyypillinen piirre nuorten tutkintoa suorittavien opiskelijoiden kohdalla. 20 % (n=39) vastaajista oli 26-34 -vuotiaita ja yli 35 -vuotiaita ainoastaan 2 % (n=3). Kohdejoukon minimi-ikä oli 19 vuotta ja maksimi 44 vuotta, vastaajien keski-ikä oli 23,7 vuotta.

Kuvio 3: Ikäluokat

Sukupuoli

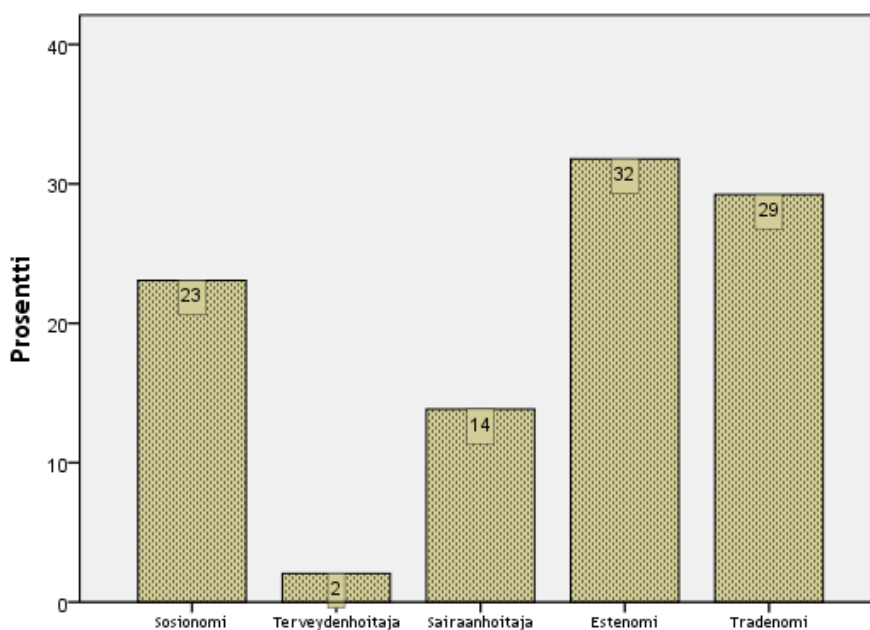
Vastaajista suurin osa oli naisia, 88 % (n=172). Tikkurilan yksikkö on naisvaltainen, joten tämä tulos oli odotettavissa. Suurin osa miesvastaajista oli tradenomiopiskelijoita, joita oli 23 miesvastaajasta 20.

Sukupuoli	Lukumäärä	Prosentti
Nainen	172	88
Mies	23	12
Yht.	195	100

Taulukko 1: Sukupuolijakauma

Suoritettava tutkinto

Kohdejoukko (n=195) jakaantui melko tasaisesti kolmen tutkinnon välille. Estenomiopiskelijoita oli 32 % vastaajista (n=62), tradenomiopiskelijoita 29 % (n=57) ja sosionomiopiskelijoita 23 % (n=45). Sairaanhoitajia oli vähemmän, 14 % (n=27) ja terveydenhoitajia ainoastaan 2 % (n=4). Sairaanhoitajien pieni prosentti johtuu siitä, että ryhmät, joissa kysely toteutettiin, olivat pieniä. Kyselyä ei toteutettu terveydenhoitajien luennoilla vaan muutamat terveydenhoitajilta saadut vastaukset ovat tulleet jostain toisesta tutkintoryhmästä.

Kuvio 4: Suoritettava tutkinto (n=195)

Vuosikurssi

Ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli 28 % ja toisen vuoden opiskelijoita 19 %. Eniten vastauksia saatiin kolmannen vuoden opiskelijoilta, 53 %. Yksi vastaajista oli neljännen vuoden opiskelija. Tämä tulos mahdollistaa vertailun yleisellä tasolla esimerkiksi vuosikurssin ja yrittä-

yyden kiinnostavuuden välillä. Koska vastauksia ei saatu kaikilta vuosikursseilta koulutusohjelman sisältä, tutkintokohtaista vertailua tässä asiassa ei voida tehdä. Otan kuitenkin estenomiopiskelijat yksityiskohtaisemman tarkastelun kohteeksi, sillä estenomiopiskelijoilta saatiin kaikista vuosikursseista vastauksia. Tällöin koulutusohjelman sisäinen vertailu on mahdollista sen osalta, muuttuvatko yrittäjyysasenteet opiskelujen edetessä.

		Vastauksia yht.	Prosenttiosuus koko otoksesta
Arvo	1.	54	28 %
	2.	37	19 %
	3.	103	53 %
	4.	1	0,5 %
	Yht.	195	100 %

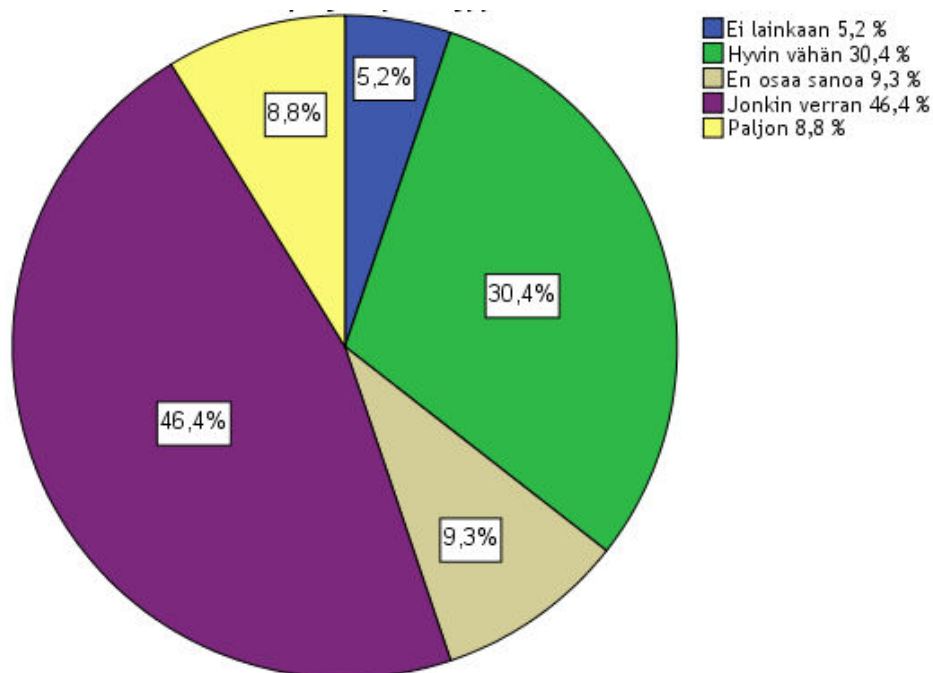
Taulukko 2: Vuosikurssit

6.2 Yrittäjyyttä käsittelevät kysymykset

Kyselylomakkeen loput kymmenen kysymystä (kysymykset 5-14) käsittelevät yrittäjyyttä; pääteemoina ovat yrittäjyyden kiinnostavuus, yrittäjyyteen kannustavat asiat, yrittäjyysopinnot sekä tulevaisuuden näkymät yrittäjyyden kannalta.

Yrittäjyyden kiinnostavuus

Viidennen kysymyksen avulla haluttiin selvittää yrittäjyyden kiinnostavuutta. Vastaukset annettiin viisiportaisella asteikolla 1-5 (1=ei lainkaan, 2=hyvin vähän, 3=en osaa sanoa, 4=jonkin verran, 5=paljon). Kaikki koulutusohjelmat mukaan luettuna, tulos on mielenkiintoinen. Tämä kysymys oli selvästi sellainen, joka jakoi vastaajat kahteen vastakkaisen vaihtoehdon ryhmään: ryhmään, joita yrittäjyys kiinnosti hyvin vähän (30,3 %) sekä ryhmään, jota yrittäjyys kiinnosti jonkin verran (46,2 %). Alle 10 % vastaajista ei osannut sanoa, kiinnostaako yrittäjyys, mikä on suhteellisen pieni prosenttiosuus ja merkki siitä, että tähän kysymykseen vastaajilla oli melko selkeä vastaus ja ehkäpä sitä on mietitty aikaisemminkin.

Kuvio 5: Yrittäjyyden kiinnostavuus

Jos tuloksia tarkastellaan tutkinnoittain, tulos noudattelee lähes samoja linjoja; eniten vastauksia annettiin vaihtoehdoille ”hyvin vähän” ja ”jonkin verran”. Kun tutkintokohtaisia eroja selvitettiin, erot olivat tämän kysymyksen kohdalla merkittävät. 41 % sosionomeista vastasi yrittäjyyden kiinnostavan hyvin vähän. Saman vastauksen antoi 50 % terveydenhoitajista ja 44 % sairaanhoitajista. Estenomeista ainoastaan 18 % ja tradenomeista 28 % olivat hyvin vähän kiinnostuneita yrittäjyydestä. 60 % estenomeista ja tradenomeista 51 % vastasi yrittäjyyden kiinnostavan jonkin verran. Vastaava luku sosionomien kohdalla oli 36 % ja sairaanhoitajien 30 %.

		Suoritettava tutkinto					Yht.
		Sosio- nomin	Tervey- denhoi- taja	Sairaa- hoitaja	Este- nomin	Trade- nomin	
Yrittäjyyden kiinnostavuus	Ei lainkaan	2 5 %	1 25 %	4 15 %	2 3 %	1 2 %	10 5 %
	Hyvin vähän	18 41 %	2 50 %	12 44 %	11 18 %	16 28 %	59 30 %
	En osaa sanoa	7 16 %	0 0%	2 7 %	3 5 %	6 11 %	18 9 %
	Jonkin verran	16 36 %	0 0%	8 30 %	37 60 %	29 51 %	90 46 %

Paljon	1 2 %	1 25 %	1 4 %	9 15 %	5 9 %	17 9 %
Yhteensä	44 100 %	4 100 %	27 100 %	62 100 %	57 100 %	194 100 %

Taulukko 3: Yrittäjyyden kiinnostavuus tutkinnoittain

Kysymyksen 5 avulla oli mahdollista ristiintaulukoimalla tutkia myös toista tutkimuskysymystä: muuttuvatko opiskelijoiden asenteet opintojen edetessä ja jos muuttuvat, niin mihin suuntaan. Ensimmäisen vuoden opiskelijoista 52 % kiinnosti yrittäjyys jonkin verran ja paljon 15 %. Toisen vuoden opiskelijoiden vastaavat luvut olivat 54 % ja 8 %. Kolmannen vuoden opiskelijoista 41 % kiinnosti yrittäjyys jonkin verran ja paljon 6 %. Kun verrataan ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden vastauksia, voidaan todeta, että kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan vähenee jonkin verran opintojen edetessä. Näissä luvuissa tulee ottaa kuitenkin huomioon se, että kaikista koulutusohjelmista ei saatu jokaiselta vuosikurssilta vastauksia. Tästä syystä tulokset saattavat olla hieman harhaanjohtavia, vaikkakin suuntaa-antavia.

		Vuosikurssi				Yht.
		1	2	3	4	
Yrittäjyyden kiinnostavuus	Ei lainkaan	1 2 %	1 3 %	8 8 %	0 ,0%	10 5 %
	Hyvin vähän	12 22 %	12 32 %	35 34 %	0 ,0%	59 30 %
	En osaa sanoa	5 9 %	1 3 %	11 11 %	1 100,0%	18 9 %
	Jonkin verran	28 52 %	20 54 %	42 41 %	0 ,0%	90 46 %
	Paljon	8 15 %	3 8 %	6 6 %	0 ,0%	17 9 %
Yht.		54 100 %	37 100 %	102 100 %	1 100 %	194 100 %

Taulukko 4: Yrittäjyyden kiinnostavuus vuosikursseittain

Tutkimusaineistosta oli myös mahdollista poimia estenomit tarkemman tarkastelun kohteeksi ja vertailla yrittäjyyden kiinnostavuutta vuosikursseittain kyseisen ryhmän sisällä. Kuten edellä todettu, estenomit olivat ainoa tutkintoryhmä, jolta saatiin vastauksia jokaisesta vuosikursista. Estenomit edustavat yrittäjyyspositiivista ryhmää, mikä tulee ottaa huomioon johtopäätöksiä tehdessä. Estenomivastauksia oli yhteensä 62 ja eniten vastauksia annettiin yrittäjyyden

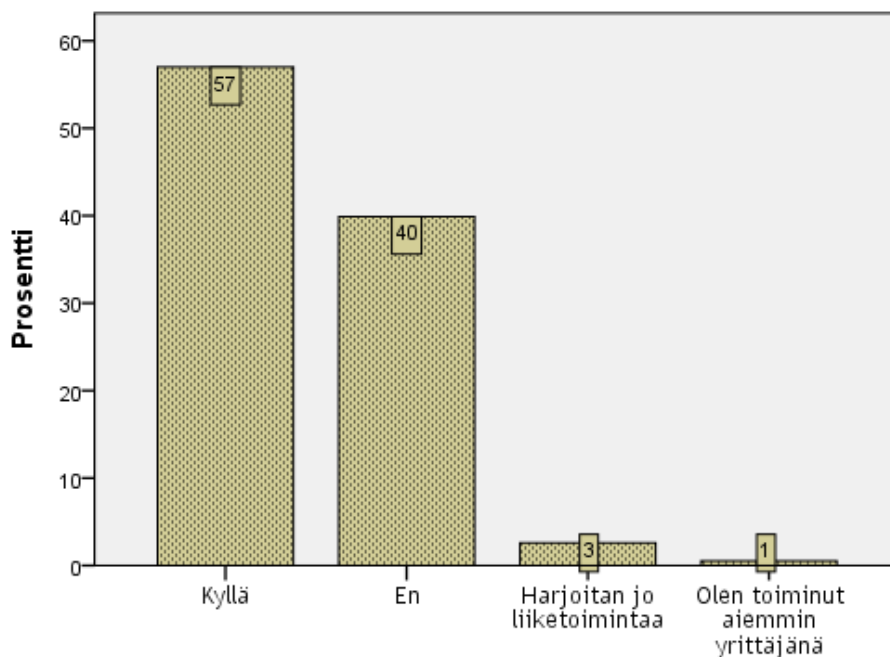
kiinnostuvuutta kysyttäessä vaihtoehdolle ”jonkin verran”. 50 % ensimmäisen vuoden opiskelijoista, yli puolet toisen vuoden opiskelijoista ja yli 70 % kolmannen vuoden oli jonkin verran kiinnostuneita yrittäjyydestä. Reilu kolmasosa toisen vuosikurssin opiskelijoista oli vastannut yrittäjyyden kiinnostavan hyvin vähän. Ainoastaan kolme vastaajaa ei osannut sanoa kiinnostaako yrittäjyys. Nämä olivat ensimmäisen vuoden opiskelijoita, joten heille ei ole välttämättä ehtinyt muodostua mielipidettä asiaan. Estenomiopiskelijoiden kohdalla voidaan todeta, että yrittäjyyden kiinnostus kasvaa opintojen edetessä. Tämä tilasto ei siis vastaa yleistä, kaikki tutkintoryhmät huomioivaa tulosta, joka osoittaa, että kiinnostus vähenee hieman opintojen edetessä.

		Vuosikurssi			Yht.
		1.	2.	3.	
Yrittäjyyden kiinnostavuus	Ei lainkaan	1 4 %	0 ,0%	1 7 %	2 3 %
	Hyvin vähän	2 9 %	9 36 %	0 ,0%	11 18 %
	En osaa sanoa	3 13 %	0 ,0%	0 ,0%	3 5 %
	Jonkin verran	12 52 %	15 60 %	10 71 %	37 60 %
	Paljon	5 22 %	1 4 %	3 21 %	9 15 %
Yht.		23 100 %	25 100 %	14 100 %	62 100 %

Taulukko 5: Estenomioiden kiinnostus yrittäjyyteen vuosikursseittain

Ajatukset yrittäjäksi ryhtymisestä

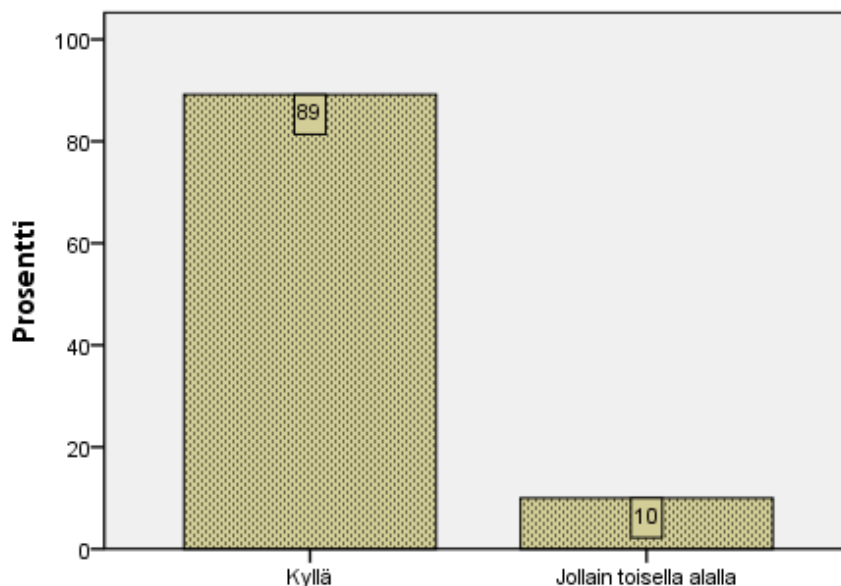
Kuudennessa kysymyksessä kartoitettiin ajatuksia yrittäjäksi ryhtymisestä. 57 % kaikista vastaajista on harkinnut ryhtymistä yrittäjäksi kun taas 40 % ei ole koskaan harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä. 3 % vastaajista harjoitti liiketoimintaa opintojen ohessa. Peräti 71 % estenomeista ja 63 % tradenomeista on harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä. Yli puolet sosionomeista, 51 % on harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä kun taas sairaanhoitajista 27 % ja terveydenhoitajista 25 %. Estenomeista neljä opiskelijaa ja tradenomeista yksi opiskelija harjoittivat jo liiketoimintaa opintojen ohessa.

Kuvio 6: Oletko koskaan harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä

Toimisiko yrityksesi alalla, jota nyt opiskelet?

Lomakkeen seitsemäs kysymys oli suunnattu vastaajille, jotka ovat harkinneet yrittäjäksi ryhtymistä tai mahdollisesti harjoittavat jo liiketoimintaa opintojen ohessa. 89 % vastaajista (n=107) ilmoitti, että yritys toimisi alalla, jota tällä hetkellä opiskelee ja 10 % (n=12) ilmoitti yrityksen toimivan muulla alalla. Muita aloja olivat muoti-, kauneus-, siivous- ja musiikkiala, parturi-kampaamo, taide/terapia sekä öljyalan kemia. Tämä kertoo opiskelijoiden näkevän mahdollisuuksia toimia yrittäjänä omalla alallaan.

Kuvio 7: Toimisiko/toimiiko yrityksesi alalla, jota nyt opiskelet

Liiketoimintasuunnitelman vaikutus yrittäjyysasenteisiin

Halusin kartoittaa sitä, ovatko opiskelijoiden laatimat liiketoimintasuunnitelmat muuttaneet asennetta yrittäjyyteen. 59 % (n=115) vastaajista oli laatinut liiketoimintasuunnitelman. 43 % vastaajista oli sitä mieltä, että suunnitelma ei ole muuttanut asennetta yrittäjyyttä kohtaan. 16 % vastanneista (n=31) oli sitä mieltä, että suunnitelman laatiminen on muuttanut asennetta. Nämä kaikki vastaajat olivat antaneet vastauksen myös siihen, millä tavalla laatiminen on muuttanut asennetta. Näitä vastauksia käsitellään seuraavassa kappaleessa. Melko suuri osa, 41 % vastaajista (n=79) ei ollut laatinut liiketoimintasuunnitelmaa. Suurin osa sosionomeista (84 %) ei ollut laatinut liiketoimintasuunnitelmaa. Sairaanhoidajista melko moni, 62 % oli tehnyt liiketoimintasuunnitelman, mutta suurin osa heistä oli sitä mieltä, että liiketoimintasuunnitelma ei muuttanut asennetta yrittäjyyttä kohtaan.

		Määrä	Prosenttiosuus
Arvo	Kyllä	31	16
	Ei	84	43
	En ole laatinut liiketoimintasuunnitelmaa	79	41
	Total	194	100,0
Puuttuvat		1	
Yht.		195	

Taulukko 6: Liiketoimintasuunnitelman vaikutus yrittäjyysasenteisiin

Vastajaat antoivat sanallisesti vastauksen siihen, millä tavalla liiketoimintasuunnitelman laatiminen on muuttanut asenteita. Näitä vastauksia antoi eniten estenomit (10) ja tradenomit (15). Sairaanhoidajia oli neljä, terveydenhoitajia yksi ja sosionomeja yksi.

10 opiskelijaa vastasi, että liiketoimintasuunnitelma on lisännyt tietoa. Alla esimerkkivastauksia näistä.

”Lisännyt tietoa asioista, joita yritystä perustettaessa tulee miettiä”

”Enemmän työtä kuin luulin”

”Talouhallinnon ja verotuksen osuus on merkittävämpi kuin olettaisi, pienyrittäjän mietittävä ulkoistamista”

”Tieto lisää tuskaa”

”Tajunnut kuinka paljon tulee ottaa huomioon. Oma yritys tuli perustettua kummemmin asiaa tutkimatta”

10 vastaajaa oli sitä mieltä, että liiketoimintasuunnitelma on lisännyt kiinnostusta ja muuttanut asennetta positiivisemmaksi yrittäjyyttä kohtaan. Alla esimerkkivastauksia näistä.

”Kiinnostus kasvoi”

”Mahdollisuutena”

”Positiivisesti”

”Yrittäjyys on alkanut hieman enemmän kiinnostamaan”

”Motivoinut yrittäjyyteen”

”Se on tuonut lisää innostusta”

”Yrittäjyys ei ole enää niin suuri mörkö”

”Ymmärrän vaivan niin arvostan enemmän”

Kuusi (6) vastaajaa oli myös sitä mieltä, että asenne on muuttunut realistisemmaksi tai liiketoimintasuunnitelma selkeytti ajatuksia. Alla vastaukset.

”Se selkeyttää ajatuksia ja auttaa pysymään suunnitelmissa”

”Selkeytti ja antoi realistisemmän kuvan”

”Vaikuttanut harkintaani realistisesti”

”Tuntuu entistä rankemmalta, mutta jos hyvä liikeidea, voi menestyä”

”Vaatii resursseja paljon kuten pääomaa ja toimivan ja kannattavan lts:n”

”Ymmärtää vähän enemmän kuinka paljon yrittäjyys vaatii”

Neljä (4) vastaajaa oli sitä mieltä, että liiketoimintasuunnitelman laatiminen on vähentänyt kiinnostusta yrittäjyyteen tai lisännyt pelkoa yrittäjyyttä kohtaan.

”Kiinnostaa vielä vähemmän”

”Pelkään entistä enemmän yrittäjyyden vaikeutta”

”Verotus yms. paperityöt pelottavat”

”Yrittäjyys kuulostaa mielenkiintoiselta, mutta siihen vaadittava paperisota ei kiinnosta”

Yrittäjyyteen kannustavat asiat

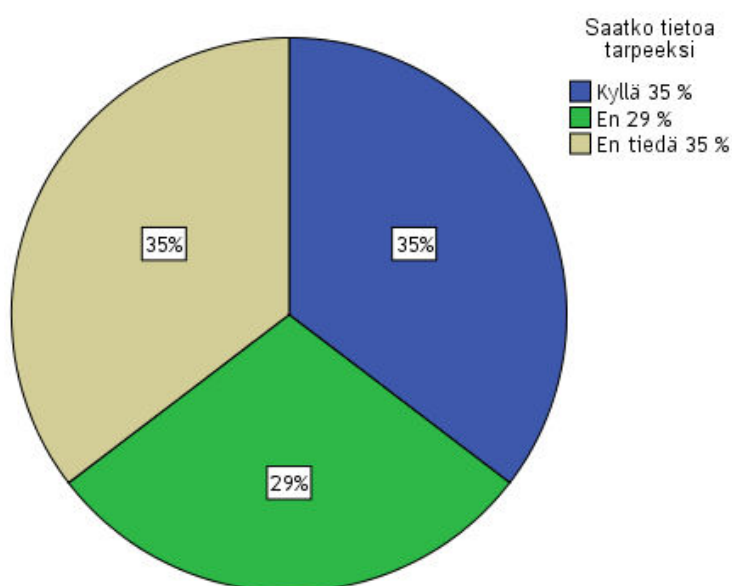
Tutkimuksella haluttiin selvittää myös yrittäjyyteen kannustavia asioita. Vastaajien tuli valita kaksi tärkeintä asiaa. Taulukosta 7 selviää lomakkeessa mainitut yrittäjyyteen kannustavat keinot ja lihavoituna vastaajille tärkeimmät seikat. Myös muita yrittäjyyteen kannustavia menetelmiä lueteltiin paljon, yhteensä 30. Näitä olivat muun muassa paremman palvelun tarjoaminen, oma innostus, varma työllistyminen ja toimeentulo, vapaus, työkokemus ennen yrittäjyyttä, jatkokoulutus, perheessä on yrittäjiä sekä hyvä liikeidea.

	N
Opinto-ohjaus koulussa	48
Myönteiset tapahtumat	147
Perhe ja ystävä	124
Verkostoituminen	32
Joku muu	30

Taulukko 7: Yrittäjyyteen kannustavat keinot

Koulussa saatava tieto alan yrittäjyydestä

Tämä kysymys jakoi vastaajien mielipiteet melko tasaisesti. 35 % vastaajista ilmoitti saavansa tarpeeksi tietoa alan yrittäjyydestä kun taas 29 % oli sitä mieltä, ettei saa tarpeeksi tietoa. 35 % vastasi, ettei tiedä vielä. Tähän vaikutti varmasti se, että kaikista vastaajista ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli 28 % eli näkemystä tähän asiaan ei ole vielä syntynyt.

Kuvio 8: Koulussa saatava tieto alan yrittäjyydestä

Toiveet alalle suunnatuilta yrittäjyysopinnoilta

Vastaajien tuli valita myös kaksi tärkeintä asiaa alalle suunnatuilta yrittäjyysopinnoilta. Vastaukset on koottu taulukkoon 8 ja suosituimmat vastaukset on lihavoitu. Faktatietoa yrittäjyyteen liittyvistä käytännön asioista kaivattiin eniten. Ulkopuolisia, alalla toimivia yrittäjiä toivottiin yrittäjyysopintoihin. Vastaajat kokivat myös opiskelijayrittäjyyteen kannustavat menetelmät kuten teemapäivät, esihautomot, yrittäjyysleirit ja työpajat tärkeiksi. Myös muita toi-

veita lueteltiin alalle suunnatuilta yrittäjyysopinnoilta. Näitä olivat muun muassa tiivis yhteistyö työelämän vaikuttajien kanssa, taloushallinnon opinnot ja yritysprojekti käytännön toteutuksena. Kaksi vastaajaa oli myös sitä mieltä, että opintojen tulisi olla vapaasti valittavia, sillä kaikkia yrittäjyys ei kiinnosta.

	N
Faktatietoa yrittäjyyteen liittyvistä käytännön asioista	173
Kannustavaa ilmapiiriä	31
Yrittäjiä luennoitsijoina	112
Kannustusta opiskelijayrittäjyyteen, teemapäivät, esihautomot yms.	61
Joku muu	7

Taulukko 8: Yrittäjyysopintoihin liittyvät toiveet

Yrittäjyysopintojen tärkeys tulevaisuutta ajatellen

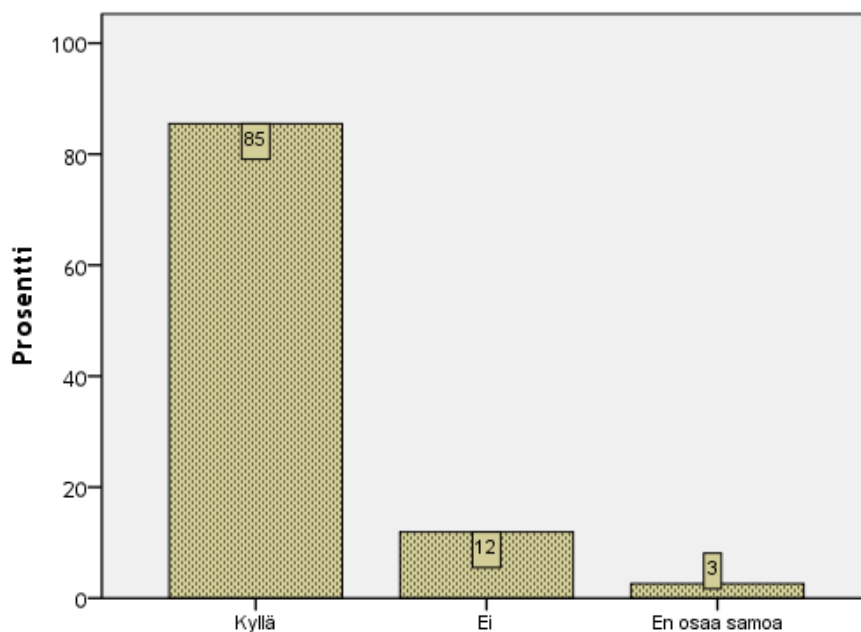
Tämän kysymyksen kohdalla vastaukset annettiin jälleen viisiportaisella asteikolla 1-5 (1= ei lainkaan tärkeä, 2=jokseenkin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=tärkeä, 5=erittäin tärkeä). Vastauksissa oli merkittäviä eroja koulutusohjelmien välillä. 33 % sairaanhoitajista, 9 % sosionomeista ja 50 % terveydenhoitajista (huomioi vastaajien pieni lukumäärä, n=2), oli sitä mieltä, että yrittäjyysopinnot eivät ole lainkaan tärkeitä tulevaisuuden kannalta. Suurin osa sosionomeista 48 % ja 44 % sairaanhoitajista piti yrittäjyysopintoja jokseenkin tärkeinä. 26 % tradenomeista, 25 % terveydenhoitajista ja 21 % estenomeista piti opintoja jokseenkin tärkeinä. Suuri osa estenomeista (48 %) ja tradenomeista (40 %) piti opintoja tärkeinä. Opintoja piti erittäin tärkeinä 18 % estenomeista ja 14 % tradenomeista. 18 % sosionomeista ja 12 % sairaanhoitajista piti opintoja tärkeinä, mutta erittäin tärkeinä opintoja piti ainoastaan 2 % sosionomeista ja 4 % sairaanhoitajista. Terveydenhoitajista 25 % piti opintoja erittäin tärkeitä, mutta terveydenhoitajien pienen kokonaismäärän takia tätä prosenttiosuutta edusti ainoastaan yksi vastaaja, mistä ei voida vetää johtopäätöksiä. 16 % (n=30) kaikista vastaajista ei osannut sanoa opintojen tärkeydestä, mitä voidaan pitää melko pienenä vastausprosenttina ottaen huomioon kokonaisvastaajien määrän (n=194).

		Suoritettava tutkinto					Yht.
		Sosio- nomi	Tervey- denhoi- taja	Sairaan- hoitaja	Este- nomi	Trade nomi	
Kuinka tärkeänä pidät yrittäjyysopintoja tu- levaisuutesi kannalta?	Ei lainkaan tärkeä	4 9 %	2 50 %	9 33 %	0 0%	0 0%	15 8 %
	Jokseenkin tärkeä	21 48 %	1 25 %	12 44 %	13 21 %	15 26,3%	62 32 %
	En osaa sanoa	10 23 %	0 0%	2 7 %	7 11 %	11 19,3%	30 16 %
	Tärkeä	8 18 %	0 0%	3 11 %	30 48 %	23 40 %	64 33 %
	Erittäin tärkeä	1 2 %	1 25 %	1 4 %	11 18 %	8 14,0%	22 11 %
Yht.		44 100 %	4 100 %	27 100 %	62 100 %	57 100 %	194 100 %

Taulukko 9: Yrittäjyysopintojen tärkeys tulevaisuutta ajatellen

Tulevaisuuden näkymät yrittäjyyttä ajatellen

Jopa 85 % vastaajista oli sitä mieltä, että alalla on hyvät tulevaisuuden näkymät yrittäjyyttä ajatellen. Tämän kysymyksen kohdalla suuria eroja tutkintoryhmien välillä ei ollut; 73 % sosionomeista, 75 % terveydenhoitajista, 89 % sairaanhoitajista, 95 % estenomeista ja 84 % tradenomeista oli sitä mieltä, että alalla on hyvät tulevaisuuden näkymät yrittäjyyttä ajatellen.

Kuvio 9: Tulevaisuuden näkymät yrittäjyyttä ajatellen

Tulevaisuuden näkymiin vaikuttavat asiat

Lomakkeen viimeisen kysymyksen avulla haluttiin selvittää opiskelijoilta, mitkä asiat vaikuttavat tulevaisuuden näkymiin. Tämä oli avoin kysymys, mikä vähensi hieman vastausten määrää. Kysymykseen vastasi kuitenkin 119 opiskelijaa, mikä puolestaan viittasi siihen, että vastaajien mielenkiinto oli säilynyt lomakkeen täytön ajan ja että he pitivät kysymystä tärkeänä. Kysymys viittasi tulevaisuuden näkymiin yrittäjyyden näkökulmasta, mutta vastaukset annettiin melko yleisellä tasolla, kokonaisvaltaisen työllistymisen näkökulmasta. Tämän kysymyksen kohdalla nostan esiin jokaisesta koulutusohjelmasta yleisimmät, usein toistuneet vastaukset.

Sosionomien vastauksista (17 vastausta) viidessä vastauksessa kasvavaa vanhusten määrää pidettiin tulevaisuuden näkymiin vaikuttavana seikkana. Tämä on mielestäni luonnollinen vastaus sosiaalialan opiskelijoilta, onhan kyseinen aihe jatkuvasti läsnä koulutuksessa ja saattaa ohjata myös monen opiskelijan suuntautumista opinnoissaan. Tradenomiopiskelijoiden vastauksista (35 vastausta) lähes puolet piti yleistä taloudellista tilannetta tulevaisuuteen vaikuttavana seikkana. Myös asenne, motivaatio ja uskallus mainittiin monessa tradenomiopiskelijan vastauksessa. Estenomiopiskelijat (47 vastausta) puolestaan pitivät omaa alaansa jatkuvasti kehittyvänä, jossa innovaatioille on tilaa. Myös estenomiopiskelijat totesivat yleisen taloustilanteen olevan tulevaisuuden näkymiin vaikuttava seikka. Sairaanhoidajaopiskelijat (20 vastausta) pitivät myös alaa jatkuvasti kasvavana alana, jota ohjailee väestön ikääntyminen ja hoivapalvelujen kasvava tarve.

6.3 Luotettavuuden arviointi ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa käytetään monia erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Tutkimuksen reliiabiliteetti tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli sen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Toinen arviointiin liittyvä käsite on validiteetti, joka tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231.) Kyselytutkimuksissa validiteetin vaikuttaa se, miten onnistuneita kyselyn kysymykset ovat eli voidaanko niiden avulla saada ratkaisu tutkimusongelmaan. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on erittäin tärkeää, että otos on edustava ja tarpeeksi suuri, vastausprosentti on korkea ja kysymykset mittaavat oikeita asioita kattaen koko tutkimusongelman. (Heikkilä 2008, 186-188.)

Tutkimukseni tulokset kuvaavat ainoastaan kyseisen tutkimusjoukon näkemyksiä, eikä niitä ole tarkoitus yleistää koskemaan kaikkia opiskelijoita. Tutkimuksen otoskoko oli tarpeeksi suuri, mutta otoksen edustavuutta heikensi se, että kaikista koulutusohjelmista ei saatu tarpeeksi vastauksia. Vastaajien määrä jäi sairaan- ja terveydenhoitajien kohdalla niin pieneksi, että vertailua kaikkien koulutusohjelmien välillä ei ollut mahdollista tehdä kaikkien suunniteltujen kysymysten kohdalla. Sain mielestäni kysymyksillä kuitenkin jonkinlaisen vastauksen kaikkiin tutkimusongelmiin. Lomakkeen kysymykset olivat yksinkertaisia, eikä väärinymmärryksiä näyttäneet syntyneen. Opiskelijoilla oli mahdollisuus kysyä kyselyä täyttäessään tarkentavia kysymyksiä minulta, mutta niitä ei tullut. Ainoastaan kaksi tradenomiopiskelijää spekuloi hieman niitä kysymyksiä, joissa kysyttiin alakohtaisia asioita. Hyvä kysymys näiltä opiskelijoilta oli se, että miten määritellä tradenomien ala. Tradenomien vastauksissa täytyy huomioda tämä seikka niin, että vastaaja on todennäköisesti ajatellut alanaan sitä, johon on mahdollisesti erikoistunut tai aikoo erikoistua.

Tutkimukselle haettiin kirjallisesti lupa Laurea-ammattikorkeakoulusta. Tutkimusluvan myönsi tutkimusjohtaja Petteri Ikonen. Toimeksiantosopimus tehtiin Tikkurilan hyvinvointiyrittäjyyden esihautomon kanssa. Vastaajien anonyymiteetti taattiin sillä, ettei lomakkeessa kysyty vastaajan henkilötietoja.

6.4 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön ensimmäisen tutkimuskysymyksen tarkoitus oli selvittää, miten Tikkurilan Laurean opiskelijat suhtautuvat yrittäjyyteen ja onko koulutusohjelmien välillä eroavaisuuksia. Tähän kysymykseen haettiin vastauksia kyselylomakkeen kysymyksillä 5, 6 ja 13. Erot koulutusohjelmien välillä saatiin ristiintaulukoimalla nämä kysymykset ja suoritettava tutkimus. Yrittäjyyteen suhtauduttiin melko kaksijakoisesti: yrittäjyys kiinnosti opiskelijoita joko hyvin vähän tai jonkin verran. Estenomit ja tradenomit olivat kiinnostuneimpia yrittäjyydestä

ja näitä seurasivat sosionomit, jotka suhtautuivat myös melko positiivisesti yrittäjyyteen. Sosionomien positiivinen suhtautuminen yrittäjyyteen oli yllättävääkin ja tämän tuloksen kohdalla hypoteesi ei toteudu. Negatiivisimmin yrittäjyyteen suhtautuivat sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijat. Tämä tulos tukee yliopettaja Taatilan tekemää yrittäjyysorientaatiotutkimuksen tulosta, jossa liiketalouden opiskelijat ovat yrittäjyyspositiivisia ja sosiaali- ja terveysalan opiskelijat puolestaan yrittäjyysnegatiivisia.

Yrittäjäksi ryhtymistä oli harkittu kaikissa koulutusohjelmissa, estenomi- ja tradenomiopiskelijat olivat tämänkin kysymyksen kohdalla yrittäjyysshenkisimpiä. Heistä reilusti yli puolet oli harkinnut yrittäjyyttä. Opiskelijat harjoittivat erittäin vähän liiketoimintaa opintojen ohella. Tämä kertoo siitä, että opiskelijayrittäjyyden edistämiseksi on tehtävä vielä paljon työtä, jotta tämä prosenttiosuus saadaan nousemaan.

Suurin osa vastaajista, jopa yrittäjyysnegatiivisimmista ryhmistä, piti tulevaisuuden näkymiä hyvinä yrittäjyyttä ajatellen. Tämä kertoo siitä, että alalla nähdään mahdollisuuksia yrittäjyydenkin suhteen, mutta kaikkien ryhmien opiskelijat eivät ajattele yrittäjyyttä omalle kohdalleen.

Toinen tutkimuskysymys kartoitti yrittäjyyteen kannustavia keinoja. Näitä selvitettiin kysymysten 8, 9, 11 ja 12 avulla. Liiketoimintasuunnitelman laatiminen on yksi mahdollinen yrittäjyyteen kannustava keino. Tulosten valossa voidaan todeta, että mikäli liiketoimintasuunnitelma muuttaa asenteita yrittäjyyttä kohtaan, asenteet muuttuvat joko positiivisemmiksi tai realistisemmiksi, mutta harvemmin negatiivisemmiksi.

Yrittäjyyteen kannustavia asioita olivat opiskelijoiden mukaan myönteiset tapahtumat, esimerkiksi opiskelutovereiden onnistuminen yrittäjinä, esikuvat sekä perheen ja ystävien kannustus. Alalle suunnatuilta yrittäjyysopinnoilta toivottiin eniten faktatietoa yrittäjyyteen liittyvistä käytännön asioista sekä ulkopuolisia, alalla toimivia yrittäjiä luennoitsijoina. Lähes jokaisen koulutusohjelman opiskelijoilla oli positiivinen näkemys alan yrittäjyydestä tulevaisuudessa. Suurimmalla osalla vastanneista oli positiivinen näkemys alastaan ja erityisesti sosionomit, sairaanhoitajat sekä estenomit näkivät oman alansa kasvavana ja kehittyvänä. Opiskelijat kaipasivat lisää tietoa alan yrittäjyydestä; tätä tulisikin jatkossa kehittää ja ottaa huomioon yrittäjyysopintojen sisältöjä suunnitellessa.

Yrittäjyysnegatiivisille opiskelijoille yrittäjyyskurssit eivät ole paras yrittäjyyteen kannustava keino vaan yrittäjyysinnon kasvattamistyötä on tehtävä joka päivä ja se pitää ottaa tehtäväksi laajemmalti. Yrittäjyysajattelun integroiminen opetussuunnitelmiin on tehty teoriatasolla - olisi erittäin tärkeää, että jokaisen koulutusohjelman opettajat toteuttaisivat sitä päivittäin työssään myös käytännön tasolla. Toinen vaihtoehto olisi tarjota yrittäjyyskurssi ensimmäisen

vuoden opiskelijoille, jolloin idea mahdollisesta opiskelijayrittäjyydestä lähtisi liikkeelle jo heti ensimmäisenä vuonna. Haasteeksi muodostuu se, miten yrittäjyysnegatiiviset opiskelijat saadaan yrittäjyyskursseille, mikäli se on kurssitarjonnassa valinnainen opintojakso. Mielestäni Tikkurilan yksikössä yrittäjyyden edistämässä on vielä paljon kehitettävää ja toisten kampuksien toimintamalleja tulisi hyödyntää enemmän, esimerkkeinä Porvoon kampuksen Hyvinvointiyrittäjyyden Iltakoulu tai Otaniemen Yrittäjyystiistait.

Kuten edellä todettu, vastaajat kaipasivat faktatietoa yrittäjyydestä. Uskon, että tämä on asia, joka on helppo ymmärtää ja siten myös ilmaista mielipiteenä. Hankalampi asia on asenne, innostus, motivaatio ja henkiset voimavarat, jotka ovat loppujen lopuksi merkittävimpiä yrittäjyyteen ajavia asioita.

Kolmannella tutkimuskysymyksellä selvitettiin sitä, muuttuuko asenne yrittäjyyttä kohtaan opintojen edetessä ja mikäli se muuttuu, niin mihin suuntaan. Vastaus tähän kysymykseen saatiin ristiintaulukoimalla vuosikurssi ja kysymys 5. Tulosten valossa voidaan todeta, että yrittäjyyden kiinnostus vähenee hiukan opintojen edetessä. Tätä tulosta ei voida kuitenkaan pitää täysin luotettavana, sillä kaikista koulutusohjelmista ja vuosikursseista ei saatu vastauksia. Syitä tähän pieneen laskuun saattaa kuitenkin olla opiskelijoiden vanheneminen ja substanssiosaamisen nousu. Ensimmäisenä vuotena opiskelijat ovat avoimempia mahdollisuuksille kun taas jo kolmannella vuosikurssilla ikää on tullut muutama vuosi lisää ja perheen perustaminen ja toimeentulon turvaaminen saattavat ajaa yrittäjyyden edelle, varsinkin naisvaltaisilla aloilla.

Suurin osa kyselyyn vastaajista oli alle 30-vuotiaita, mikä ei ole yrittäjyysaktiivisin ikä. Tässä tutkimuksessa mitattiin kuitenkin suhtautumista yrittäjyyteen, mikä on eri asia kuin suorat aikomukset yrittäjäksi. Toki näillä kahdella on yhteys toisiinsa, mutta eivät käy aina käsi kädessä. Esimerkiksi opiskelija, joka suhtautuu yrittäjyyteen positiivisesti, ei välttämättä itse aio tulevaisuudessa yrittäjäksi (ulkoinen yrittäjyys). Tällaisella opiskelijalla saattaa olla yrittävän työntekijän ominaisuuksia (sisäinen yrittäjyys).

7 Pohdinta

Tutkimuksen aihe sai alkusysäyksen jo vuonna 2009 syksyllä järjestetyn Yrittäjyyspäivän yhteydessä. Yrittäjyyspäivä sai paljon positiivista palautetta, mutta osa opiskelijoista oli sitä mieltä, etteivät ole oikea kohderyhmä tällaisille tilaisuuksille, joko koulutusalan tai vuosikurssinsa perusteella. Tästä sain idean tutkia laajemmin opiskelijoiden ajatuksia yrittäjyydestä ja edellä mainittujen syiden ympärille rakensin osittain myös tutkimuskysymykset.

Opinnäytetyöprosessi on ollut reilun vuoden mittainen ja sen pituuteen on vaikuttanut opintojen suorittaminen samanaikaisesti, työharjoittelu ja työelämä. Vaikka prosessi on ollut pitkä, aihe on pysynyt kiinnostavana, innostavana ja motivaatio korkealla työn valmiiksi saattamiseen. Antoisimmat vaiheet prosessissa olivat tutkimuksen suorittaminen ja tulosten analysointi. Saavutin tavoitteet hyvin, pysyin aikataulussa ja työ eteni mielestäni hyvässä järjestyksessä. Työstin ensin teoriaosion, jonka pohjalta muodostin tutkimusongelmat ja laadin kyselylomakkeen kysymykset. Lomakkeen esitestauksen jälkeen ja opettajien kontaktoinnin jälkeen toteutin kyselyn kahden viikon aikana Tikkurilan yksikössä. Tämän jälkeen syötin lomakkeet SPSS -ohjelmaan, mikä oli monien tuntien työ. Lomakkeiden syöttämisen jälkeen ryhdyin luomaan taulukoita ja kuvioita ohjelman avulla, mikä osoittautui luultua nopeammaksi ja vaivattomammaksi.

Opiskelijoiden proaktiivisuus vastauksissa ja omien mielipiteiden esittäminen oli ilahduttavaa. Myös opiskelijoiden positiivinen suhtautuminen tulevaisuuteen oli mielestäni hieno piirre ja osoitus siitä, että opiskelijat ovat tyytyväisiä alavalintaansa ja näkevät siinä mahdollisuuksia. Yrittäjyyden kiinnostavuutta lisääviä keinoja tulisi kartoittaa koko ajan ja kehittää malleja, joilla integroida nämä keinot opetukseen.

Otoksen edustavuuteen vaikutti pitkälti se, miten sain opettajien kanssa sovittua aikoja kyselyn toteuttamiseksi. Tähän olisin toivonut opettajilta enemmän kiinnostusta. Olisin voinut toteuttaa kyselyn myös esimerkiksi koulun kahviossa satunnaisotannalla, mutta tämänkin toteutustavan kohdalla otoksen edustavuuteen olisi voinut vaikuttaa se, miten kunkin alan opiskelijat ovat paikalla. Tähän puolestaan vaikuttaa esimerkiksi työharjoittelujaksot, jolloin opiskelijat eivät ole koulussa. Nettikyselyn avulla olisi saattanut olla mahdollista saada enemmän vastauksia eri vuosikursseilta sekä sairaan- ja terveydenhoitajaopiskelijoilta, mikä olisi parantanut otoksen edustavuutta. Tosin opiskelijat, jotka eivät pidä aiheesta kiinnostavana, saattavat jättää vastaamatta kyselyyn eli tässä tapauksessa juuri terveysalan opiskelijat.

Toivon, että hyvinvointiyrittäjyyden esihautomo saa työstäni uusia ideoita tai suuntaviivoja toiminnan kehittämiseen. Teoriaosiossa on esitelty tärkeimpiä alakohtaisia piirteitä yrittäjyyttä ajatellen ja näistä voi olla hyötyä esimerkiksi yrittäjähenkisille alan opiskelijoille. Monialaisiin ryhmiin tulee panostaa enemmän tulevaisuudessa. Opiskelijat pitivät yhtenä kannustavana tekijänä opiskelutovereidensa onnistumisia. Saattamalla yhteen opiskelijoita eri aloilta ja oikeat toimintamallit löytämällä, tuloksena on parhaimmassa tapauksessa uusia innovaatioita sekä oman ammattitaidon kasvu kun tieto-taitoa jaetaan muille aloille.

Useita jatkotutkimuksen aiheita syntyi tutkimuksen edetessä. Yrittäjyys on aihe, jota voi lähestyä monesta eri näkökulmasta ja sen laaja-alaisuuden takia tutkimuskohteena voisi olla yksittäinenkin osa-alue. Tutkimuskysymyksistäni voisi ottaa vain yhden kysymyksen tarkem-

man tarkastelun kohteeksi, esimerkiksi yrittäjyyteen kannustavia keinoja voisi tutkia lisää ja syvällisemmin. Aiheesta olisi mahdollista tehdä myös kvalitatiivinen tutkimus, jossa tutkittaisiin asenteita haastattelujen avulla. Tämä tutkimusmenetelmä vaatisi tosin useamman tutkijan, sillä haastattelujen toteuttaminen monen koulutusohjelman sisällä on aikaavievää ja työlästä; työ saattaisi helposti paisua opinnäytetyölle asetettuja kriteereitä suuremmaksi. Nyt kun Tikkurilan esihautomoa kehitetään vahvasti ja opiskelijayrittäjyys on nostettu profiloitumisen keskiöön, samankaltainen tutkimus olisi mielenkiintoista toteuttaa muutaman vuoden päästä ja tutkia, onko yrittäjyyteen suhtautuminen muuttunut esihautomon kehittämisen myötä.

Lähteet

- Grönberg, V. 2004. Yhteisötalous ja sosiaalinen yrittäjyys. Vammala: Vammalan Kirjapaino.
- Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Heinonen, H. 2011. Vantaan alueyksikön johtajan haastattelu 2.3. Tikkurilan Laurea. Vantaa.
- Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Hyrsky, K. & Lipponen, H. 2004. Yrittäjyyskatsaus 2004. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö, elinkeino-osasto.
- Kainlauri, A. 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. Juva: WSOY.
- Kananen, J. 2008. Kvantti - Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.
- Kettunen, P. 2011. Tikkurilan esihautomo. Vastaanottaja Siltanen, H. Lähetetty 14.4. (viitattu 16.4.2011). Sähköposti.
- Kyrö, P. Nurmi, K. Tikkanen, T. 1999. Yrittäjyyden askelia yhteiskunnassa. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Kyrö, P. & Ripatti, A. (toim.) 2006. Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Lith, P. 2006. Yritystoiminta ja kuntien ostopalvelut sosiaali- ja terveystaloudessa. Helsinki: Kauppa- ja teollisuusministeriö. Edita.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Taatala, V. 2011. Measuring entrepreneurial orientation of university students. Tieteellinen artikkeli. Education + Training -lehti.
- Laurea ja yrittäjyys. Laurean Intra. Viitattu 3.5.2011.
https://intra.laurea.fi/intra/fi/02_opiskelu/02_opiskelu_osa2/06_yrittajyys/index.jsp
- Laurean metropolialueen yhteiset innovaatiopalvelut. Viitattu 31.1.2011.
http://www.laurea.fi/internet/fi/02_tk_ja_palvelut/01_ryhma1/04_innovaatiopalvelut/metropolialueen_innovpalv/index.jsp
- Laurea mukana Tuli -ohjelmassa. Viitattu 31.1.2011
http://www.laurea.fi/internet/fi/02_tk_ja_palvelut/01_ryhma1/04_innovaatiopalvelut/tuli_ohjelma/index.jsp
- Laurean yrityshautomo. Viitattu 31.1.2011.
http://www.laurea.fi/internet/fi/02_tk_ja_palvelut/01_ryhma1/05_Yrityshautomo/index.jsp
- Naisyrittäjyyskeskus. Viitattu 4.2.2011.
http://www.naisyrittajyyskeskus.fi/doc/keskus/Naisyrittajyyskeskuksen_esite.pdf
- Sosiaalinen yritys (Vates -säätö). Viitattu 21.4.2011.
<http://www.sosiaalinenyritys.fi/sosiaalinenyritys>

Tilastokeskus. Uusien yritysten perustaminen edelleen nousussa ja yritysten lopettaminen laskussa. Julkaistu 27.1.2011. Viitattu 11.2.2011.

http://www.stat.fi/til/aly/2010/03/aly_2010_03_2011-01-27_tie_001_fi.html

Työ- ja elinkeinoministeriön yrittäjyyskatsaus 2009. Viitattu 9.2.2011.

http://www.tem.fi/files/25013/TEM_54_2009_tyo_ja_yrittajyys.pdf

Yrittäjänaiset. Viitattu 4.2.2011.

http://www.yrittajanaiset.fi/doc/Naisyrittajyysjulkaisu_2005.pdf

Yrittäjyys työllistymisen keinona. Viitattu 19.1.2010. <http://www.tyottomyys.net/yrittajyys>

Korkeakoulupohjaisen yrittäjyyden edistäminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2009:10. Viitattu 10.2.2011.

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/tr10.pdf>

Kuviot

Kuvio 1: Naisyrittäjälainat sosiaali- ja terveyspalveluissa 2004 (Kyrö & Ripatti 2006, 238.)	9
Kuvio 2: Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys prosessina (Kyrö, Nurmi & Tikkanen 1999, 145).	16
Kuvio 3: Ikäluokat	24
Kuvio 4: Suoritettava tutkinto (n=195)	25
Kuvio 5: Yrittäjyyden kiinnostavuus	27
Kuvio 6: Oletko koskaan harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä	30
Kuvio 7: Toimisiko/toimiiko yrityksesi alalla, jota nyt opiskelet	31
Kuvio 8: Koulussa saatava tieto alan yrittäjyydestä	34
Kuvio 9: Tulevaisuuden näkymät yrittäjyyttä ajatellen	37

Taulukot

Taulukko 1: Sukupuolijakauma	25
Taulukko 2: Vuosikurssit	26
Taulukko 3: Yrittäjyyden kiinnostavuus tutkinnoittain	28
Taulukko 4: Yrittäjyyden kiinnostavuus vuosikursseittain	28
Taulukko 5: Estenomien kiinnostus yrittäjyyteen vuosikursseittain.....	29
Taulukko 6: Liiketoimintasuunnitelman vaikutus yrittäjyysasenteisiin	31
Taulukko 7: Yrittäjyyteen kannustavat keinot	34
Taulukko 8: Yrittäjyysopintoihin liittyvät toiveet	35
Taulukko 9: Yrittäjyysopintojen tärkeys tulevaisuutta ajatellen.....	36

Liitteet

Liite 1. Kyselylomake	48
-----------------------------	----

Liite 1. Kyselylomake

KYSELYTUTKIMUS TIKKURILAN OPISKELIJOIDEN YRITTÄJYYSASENTEISTA

Hei,

Olen 3. vuoden estenomiopiskelija ja tutkin opinnäytetyössäni Tikkurilan paikallisyksikön opiskelijoiden yrittäjyysasenteita ja yrittäjyyteen kannustavia menetelmiä. Kyselyyn vastaaminen vie noin 10 minuuttia. Kaikki vastaukset käsitellään anonyymisti ja luottamuksellisesti. Tuloksia käytetään ainoastaan opinnäytetyössäni.

Halutessasi lisätietoja tutkimuksesta, otathan yhteyttä: hanna.siltanen@laurea.fi

Kiitos!

TAUSTATIEDOT

1. Ikä? _____ vuotta
2. Sukupuoli?
 - a. Nainen
 - b. Mies
3. Suoritettava tutkinto?
 - a. Sosionomi
 - b. Terveystieteiden tutkinto
 - c. Sairaanhoidon tutkinto
 - d. Estenomi
 - e. Tradenomi
4. Vuosikurssi (mones vuosi)? ____ . vuosi

YRITTÄJYYS

5. Kuinka paljon yrittäjyys kiinnostaa Sinua? Asteikolla 1-5 (1= ei lainkaan, 2= hyvin vähän, 3=en osaa sanoa, 4=jonkin verran, 5=paljon) _____
6. Oletko koskaan harkinnut yrittäjäksi ryhtymistä?
 - a. Kyllä (vastaa myös kysymykseen 7)
 - b. En (siirry suoraan kysymykseen 8)
 - c. Harjoitan jo liiketoimintaa opintojen ohessa (vastaa myös kysymykseen 7)
7. Toimisiko/toimiiko yrityksesi alalla, jota nyt opiskelet?
 - a. Kyllä
 - b. Jollain toisella alalla, millä _____
8. Jos olet laatinut liikeideasta liiketoimintasuunnitelman esim. jonkun opintojakson yhteydessä, onko se muuttanut asennettasi yrittäjyyttä kohtaan?
 - a. Kyllä Millä tavalla? _____
 - b. Ei

- c. En ole laatinut liiketoimintasuunnitelmaa
9. Mitkä asiat kannustaisivat Sinua yrittäjyyteen? Valitse KAKSI tärkeintä ja merkitse ne numeroilla 1=tärkein, 2=toiseksi tärkein
- a. opinto-ohjaus koulussa _____
 - b. myönteiset tapahtumat, esim. opiskelutovereiden onnistuminen yrittäjänä, esikuvat ja toimijat _____
 - c. Perheen ja ystävien kannustus _____
 - d. Verkostoituminen muiden alojen kanssa esim. Tikkurilan yksikön sisällä _____
 - e. joku muu, mikä _____
10. Saatko mielestäsi koulussa tarpeeksi tietoa alan yrittäjyydestä?
- a. Kyllä
 - b. En
 - c. En tiedä vielä
11. Mitä toivoisit alalle suunnatuilta yrittäjyysopinnoilta? Valitse KAKSI tärkeintä ja merkitse ne numeroilla 1=tärkein, 2=toiseksi tärkein
- a. faktatietoa yrittäjyyteen liittyvistä käytännön asioista _____
 - b. yrittäjyyteen kannustavaa ilmapiiriä esim. kannustusta opettajilta _____
 - c. ulkopuolisia, alalla toimivia yrittäjiä luennoitsijoina _____
 - d. opiskelijayrittäjyyteen kannustavia menetelmiä esim. teemapäivät, esihautomot, yrittäjyysleirit ja työpajat _____
 - e. joku muu, mikä _____
12. Kuinka tärkeänä pidät yrittäjyysopintoja tulevaisuuttasi ajatellen? Asteikolla 1-5 (1= ei lainkaan tärkeä, 2=jokseenkin tärkeä, 3=en osaa sanoa, 4=tärkeä, 5=erittäin tärkeä)
- _____
13. Onko alallasi hyvät tulevaisuuden näkymät yrittäjyyttä ajatellen?
- a. Kyllä
 - b. Ei
14. Mitkä asiat vaikuttavat tulevaisuuden näkymiin?
- _____
- _____
- _____

KIITOS OSALLISTUMISESTASI!